

clövas

Sveriges Dövas Riksförbund

nr 5- 2010

TIDNING

**Werners
skånska
lustgård**

"HEJ KOMPIS"
– tuff kamp i ny
TV-realityserie

KULTURFEST
med nordiska
grannar

Nu har vi äntligen nått en ny milstolpe!

RAGNAR VEER

”...min dröm är att döva i framtiden ska slippa hamna i situationer som vi inte själva önskar.

Ur Vancouverdeklarationen: ”En ny tid: Dövas delaktighet och samarbete”

”Döva runt om i världen möts ofta av den allmänna uppfattningen att om man är döv så är man funktionshindrad. Detta ”funktionshindertänkande” bidrar direkt till utestängning och nedvärdering av människor som anses avvikande, inklusive döva. Ett resultat är att döva medborgare i många länder fortfarande utestängs och hindras att delta i det allmänna samhällslivet. Många hindras från lika tillgång till beslut, beslutsfattande, sysselsättning och god utbildning. Trots detta ”funktionshindertänkande”, så berikar döva medborgare de samhällen som uppmuntrar mångfald och kreativitet. Dövas närvaro höjer dessa länder inom områden såsom utbildning, ekonomi, politik, konst och litteratur. För döva är det en odiskutabel rätt att erkännas och integreras som en kulturell och språklig minoritet i alla sammanhang. Därför uppmanas alla länder att erkänna nyttan av och underlätta deltagandet för alla sina medborgare, inklusive döva medborgare.”

Dövrörelsen i hela världen har alltsedan dövlärarkongressen i Milano 1880 fört en kamp mot oralismen. Vi har aldrig gett upp kraven på vår rätt till teckenspråk i undervisning och kultur. Nu har vi äntligen nått en ny milstolpe vid 2010 års dövlärarkongress (ICED) i Vancouver, genom att organisationskommittén offentligt tog avstånd från beslutet vid Milanokongressen.

Vancouverdeklarationen slår fast att det var ett misstag att förbjuda teckenspråk och tillämpa orala metoder i undervisningen. Man beklagar att döva i hela världen har drabbats så hårt av förtrycket och de orala metoderna i undervisningen och utlovar ett utökat samarbete med döva i många viktiga frågor.

Sverige har kommit långt vad gäller tvåspråkighet i dövundervisningen, men trots det och trots kompetenta lärare så räcker det inte alltid till för betyg- och måluppfyllelse i grundskola och gymnasium. Vancouverdeklarationen lägger grunden för ett nytt tänkande genom att uppmana döva, organisationer, skolledare, makthavare och inte minst experter och

pedagoger till en nystart, med fördjupat samarbete i språk och skolfrågor. Även om det redan förekommer ett bra samarbete, så förekommer det tyvärr fortfarande en viss skepsis mot dövas förslag och idéer.

Jag uppmanar alla berörda att läsa Vancouverdeklaration på SDR:s webbplats. Det är viktigt, dels för att förstå att det historiska misstaget att påtvinga döva orala undervisningsmetoder var ett förtryck mot döva och teckenspråket och dels konsekvenser av detta. Det är viktigt att känna till så att historien inte upprepar sig.

I ingressen citerar jag första stycket i Vancouverdeklarationen. Jag känner väl igen mig och min dröm är att döva i framtiden ska slippa hamna i situationer som vi inte själva önskar. Det är dags för alla som arbetar för och med döva att inte bara på papperet erkänna teckenspråket, utan se teckenspråket som lika självklart för oss döva som det talade språket är för hörande.

RAGNAR VEER, ORDFÖRANDE SDR

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell
hfre@sdrf.se
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

KULTURFESTIVALEN: Lyckad festival trots få besökare

SVT TECKENSPRÅK: Barn i spännande realityserie

HEMMA HOS: Werner trivs bäst i sin trädgård

Innehåll

OMSLAG: GUSTAV BENDER, TIFFANY WANDERYDZ OCH ALVA KARLSSON. FOTO: TOMAS LAGERGREN

- 4** I KORTHET från när och fjärran.
- 5** Nu är det klart – Manillaskolan flyttar
- 6** Nordisk kulturfestival – lyckad trots få deltagare
- 9** Utebliven tolkning inte diskriminering
- 9** DO stämmer försäkringsbolag
- 10** DT BESÖKER: Werner Trömer, en trädgårdskonstnär
- 12** TV-nyhet i höst: Realityserie för barn
- 13** BYSS i ny tappning
- 14** Fritidshemmet Ljungheda säljs i höst
- 15** Solhem – fritidshemmet på Björkö
- 16** TEMA VALET. "Varför ska jag som döv rösta på er?"
- 18** FYRA FRÅGOR... till Nathalie Simonsson
- 19** TEMA DRÖMYRKET: Tuffa villkor för Silja
- 20** UR DTs ARKIV: "En poetisk old-boy"
- 21** VARDAGSBILDER: En dag på ridskolan
- 23** FÖRBUND & FÖRENING: Nytt från förbundet
- 24** "Snacka om snigelpost..."
- 25** Soliga kulturdagar för pensionärer
- 26** UNG: Succé igen i Almedalen
- 27** DEAF TUBIANA
- 28** INSÄNDARE: Guidad tur för dövblinda
- 30** KRÖNIKA: Jag bar en Ipod på 80-talet

dövas SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
NR 5 • SEPT 2010 TIDNING

Tidskrift för SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND Grundad 1890

UTGIVNING 2010

Nr	Utgivning	Manusstopp
6	to 7 okt	fre 17 sep
7	to 11 nov	fre 22 okt
8	to 16 dec	fre 26 nov

REDAKTION

Dövas Tidning, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare Helena Fremnell

Chefredaktör Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se, mobil tel 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren
tomas.lagergren@sdrf.se, 3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se, 3G-mobil 0738 333060

PRENUMERATION och adressändring

medlem@sdr.org
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta
medlem@sdr.org

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58
samt tel 0506-301 76 (Skaraborg och Värmland)

Förenings- och internannonser bokas och levereras till redaktionen:
dovas.tidning@sdrf.se

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

I KORTHET: FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN

AV NICLAS MARTINSSON

Vuvuzela blev sommarens snackis

■ Nu är fotbolls-VM i Sydafrika över. När arrangemanget ägde rum blev en viss trumpet en snackis i somras: nämligen vuvuzelan. Ljudet är så högt att det kan ge hörselskador, rapporterar bland annat Dagens Nyheter.

Clownen Manne tänker inte sluta

■ Clownen Manne af Klintberg fyllde 65 år i juni. Sedan debuten 1972 har han uppträtt över 7.000 gånger för

barn i Sverige och på TV under lång tid. Han har inte några planer på att sluta som clown. "Att passera 65 år är en lustifikation. Jag tänker inte stå med brödsmlur och mata duvorna i parken. Jag fortsätter så länge det finns efterfrågan", säger han till TT Spektra. Han har fru, fyra barn och tre barnbarn.

Dövas berättelser samlas på nätet

■ Tyst Teater har gett ut minst 103 berättelser av döva i olika åldrar på en socialmediasida, share.ovi.com. Och de kan ännu bli fler – du uppmuntras nämligen att skicka in din historia. Vad sägs om att lyssna på en man som talar om hur det var att bli inlåst i en resväska av sina kompisar på ett dagis där alla utom en i personalen var döva? Sök på ordet "tystteater", eller besök riksteatern.se/tystteater och klicka på "Delta" och sedan "Döva berättar". Därifrån länkas du till share.ovi.com. På Tyst Teaters hemsida finns också en instruktionsfilm om hur man skickar in sin berättelse.

FÖC via Iphone4 i USA

■ Iphone 4 är den senaste mobiltelefonen från Apple och är en produkt som många döva länge väntat på. Förklaringen till den av döva efterlängtrade nyheten är videosamtal via ett program som heter Facetime, något som inte funnits i de tidigare versionerna. Det fungerar dock endast mellan Iphone 4-ägare förutsatt att de är uppkopplade mot det trådlösa nätverket. I USA har en förmedlingscentral (FÖC) lanserat en applikation som gör det möjligt för döva att ringa till hörande genom dem. Applikationen heter Iwrelay och går att ladda ner gratis i Appstore.

Treårig pojkes skrik gjorde kvinna döv

■ En amerikansk turist var på en drömmresa i Australien. När hon skulle gå till sin tilldelade plats ombord på ett inrikesflyg kom hon i kontakt med en treårig pojke. Han lutade sig över ett armstöd mot kvinnan och skrek så högt att blod rann ur hennes öron. Hon hävdade att han gjorde henne döv. Inga andra passagerare fick samma permanenta hörselförlust. Hon hjälptes ut ur planet och blev förd till ett sjukhus i Alice Springs. Hennes resterande resa blev förstörd. Därför stämde hon det australiska flygbolaget, Qantas, i en domstol i Los Angeles. Tvisten har pågått i mer än ett år, skriver Australian Associated Press. Flygbolaget avfärdade henne då hon redan hade hörselsvårigheter innan hon flög till Australien från USA. Parterna har nu ingått en överenskommelse. Vad den består av, vill inte Qantas kommentera.

Döva frisörer öppnade salong i Danmark

■ Sarah Lind och Ayse Basaran blev färdigutbildade frisörer i vintras. De skickade jobbansökningar till ett antal frisörsalonger. Något napp fick de inte. De valde istället att starta en salong i stadsdelen Amager i Köpenhamn. Stället är döpt till M Haar, rapporterar sajten Sign Friday.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

Efter över 200 år på Djurgården

Nu är det klart – Manillaskolan flyttar

Det är helt klart nu – Manilla lämnar Kungliga Djurgården efter över 200 år. Orsaken är att de lokaler som nu finns på Manilla inte är ändamålsenliga idag. De går inte att renovera och ändra hur som helst eftersom huset är K-märkt. Därför flyttar man till andra lokaler. 2012 beräknas flytten vara klar.

Kraven gäller både den auditiva* och visuella miljön. Det handlar också om att uppfylla tillgänglighetskravet på den fysiska miljön, säger Åsa Karle, regionchef i den östra regionen på SPSM*.

En del är oroad för utemiljön, men Åsa säger att man inte behöver vara orolig:

– Utemiljön är en viktig fråga som vi tillsammans med Akademiska Hus (som äger fastigheterna på Konradsberg) tittar särskilt på.

Den lokal som uppfyller deras krav är Lärarhögskolans lokaler på Campus Konradsberg på Rålambsvägen i Stockholm. Flytten beräknas vara klar höstterminen 2012. Lärarhögskolan i sin tur flyttar till Frescatiområdet, där en del av lärarutbildningen redan bedrivs idag.

På frågan om att lokalerna räcker till för en framtida sammanslagning av skolorna Manilla och Alvik svarar Åsa Karle, något kryptiskt:

– Då kommer vi tillsammans med Akademiska Hus och Stockholm stad att titta på de behov som det då kommer att handla om.

Arbetet med flytten kommer att drivas i projektform. Information kommer att finnas på Manillas webbplats under "aktuellt".

Behoven annorlunda idag

SDR:s förbundsordförande Ragnar Veer kommenterar flytten så här:

– Omvärldsförändringar har påverkat oss alla och samhället. Vi vet att minst 90 % av döva barn har CI*. Naturligtvis är behoven hos döva och hörselskadade annorlunda idag. SPSM:s regionala skolor, bl.a. Manillaskolan, har skyldighet att tillgodose döva och hörselskadade elevers behov i undervisningsmiljön. Det ligger i SDR:s intresse att döva och hörselskadade elever i första hand ska ha rätt till en god skol- och arbetsmiljö i enlighet med FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning.

– Det är möjligt att beslutet om att flytta Manillaskolan är välgrundat, efter flera utredningar, riskanalyser och diskussioner. Men de audiologiska och tekniska skäl som SPSM anger som motivering till beslutet, tycker jag inte väger tungt nog mot en bra skolbyggnad och god teckenspråksmiljö. Manillaskolans 200-åriga historia på Djurgården och ett internationellt anseende har SPSM inte tagit vara på, vilket jag tycker är synd.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

Fotnot: följ manillas flytt på:

www.spsm.se/våra-skolor/Manillaskolan/Aktuellt

Åsa Karle, regionchef SPSM.

*auditiva – som har att göra med hörseln

*SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

*CI – cochlea implantat, ett inopererat hörseltekniskt hjälpmedel

Manillaskolan.

Döv pappa anmäler kommun

■ En döv man har en hörande dotter tillsammans med en hörande mamma. Eftersom de bor i olika städer träffas de 4-6 veckor om året.

Mannen är orolig för att hans treåriga dotter inte kan kommunicera med honom eftersom han varken kan tala eller munavläsa. I förskolan har flickan personal som lär sig teckenspråk för att i sin tur kunna lära ut tecken till henne.

Det räcker dock inte, anser den döve pappan. Han vill att dottern ska få en lärare som kan teckna flytande. Flickans mamma håller på att lära sig teckenspråk och kan därför inte vara lärare på samma sätt själv.

Därför har mannen anmält Säfle kommun till Diskrimineringsombudsmannen och Skolinspektionen. Om anmälan inte hjälper tänker han klaga hos FN:s handikappkommitté, säger han till Dövas Tidning. Sverige har ratificerat det fakultativa protokollet till handikappkonventionen som innebär att en enskild person kan göra en anmälan mot ett land.

"Jag måste först uttömma alla nationella rättsmedel innan kommittén kan konstatera om Sverige har kränkt min rätt till ett normalt familjeliv", säger han. Han har också väddat till utbildningsdepartementet att se över skollagen så att teckenspråk och nationella minoritetsspråk blir likställda.

Teckenspråkig kulturskola får fortsätta

■ Örebro's teckenspråkiga kulturskola, som fram till december i år bedrivs i projektform, kommer att finnas kvar efter att projektet tagit slut. Från och med nästa år får den teckenspråkiga kulturskolan stöd av kommunen och bli en del av Kulturskolan i Örebro, som är för hörande. Tanken är bland annat att alla barn och ungdomar – såväl döva som hörande – ska få samma möjligheter till kulturutövande. Vidare ska avgifterna, reglerna och rutinerna vara desamma hos båda skolorna. Teckenspråkiga elever som är inskrivna i andra kommuner men studerar i Örebro får delta i den teckenspråkiga kulturskolans ämnesundervisning. Den teckenspråkiga kulturskolan skriver "Glädjeyra!" om nämndbeslutet på sin hemsida.

Även andra festivaler gjorde förlust

■ Den nordiska dövkulturfestivalen är inte ensam om att gå med förlust. Den kända Hultsfredsfestivalen med musikinriktning skulle ha ägt rum 7-9 juli men gick i konkurs. Arvikafestivalen är en annan som fått problem: sju miljoner kronor back, rapporterar Svenska Dagbladet. Till SvD säger en branschkännare att det inte är hållbart med många festivaler runt om i Sverige utan de måste nischas mycket hårdare.

Signmark på Sergels Torg i Stockholm.

Julie Hejndorf besökte konstutställningen.

Årets nordiska döv kulturfestival (29 juni-3 juli) startade med ett brak. Marko Vuoriheimo från rappgruppen Signmark sjöng inför hundratals människor på Sergels torg i centrala Stockholm. Det resterande arrangemanget var till skillnad från detta däremot inte någon besöksmagnet.

Asger Bergmann och Markku Jokinen tar ett snack.

Lyckad festival trots få deltagare

Tiina Hedrén föreläste tillsammans med Julia Kankkonen om döva finlandssvenskar.

Sergelplattan vibrerade. En folkhop sjöng på teckenspråk samtidigt som Signmark. Budskapet var att även om jorden kraschar, står man fortfarande stolt och vägrar att låta sig underkuvas.

– Jag ville ha en låt riktad till politiker. De säger "ja, jag lovar", men sedan då? Sången ska också vara lätt att förstå, och inte vara så snabb att man inte kan hänga med, sade Marko Vuoriheimo, som direkt efter framträdandet skrev autografer.

Enligt honom kom drygt 300 personer. Sedan fanns ett antal ytterligare personer som råkade passera och undrade vad jippet handlade om. Faith Wallberg och hans vänner satt på den stora trappan invid torget. Han var dock inte förtjust i Signmarks musik.

– Det var inte min smak, men jag tyckte att det var roligt att titta på, sade han.

Dagen därpå var festivalen flyttad till Riksteatern i Hallunda, söder om Stockholm. Lokaler var rejält tilltagna och då märktes det tydligt att det var ganska få besökare där. Sedan kom allt fler efterhand som festivalen fortlöpte. Festivalen hade i snitt uppemot 200 deltagare per dag.

Bastu som torkskåp

Några aktiviteter drog många besökare. En av dem var föreläsningen om hur döva finlandssvenskar har det och om deras kultur och identitet. Gruppen döva finlandssvenskar krymper. 1993 stängde dövskolan för finlandssvenskar i Borgå för gott.

Ragnar Veer och Elisabeth Ulfspärre (t.h.) under samtalet om tillgänglig kultur för döva.

Ragnar Veer invigningstalar.

Elsa Brunemalm och Lea H. Hyldstrup diskuterar.

Från utställningen.

Del av en dansk Itavla på utställningen.

• Vad tycker du om kulturfestivalen?

Delphine Labes, 35, Paris, teckenspråkstolk

– Jag gillade att olika sorters teaterföreställningar erbjöds. I övrigt var det sådär att man måste betala extra till vissa aktiviteter trots att man hade festivalpasset på sig. Ett plus var att internationell tolk fanns på plats.

Andreas Söderberg, 76, Stockholm, pensionerad mångsysslare

– Väldigt bra. Jag gillade bland annat författarsamtalen, och teaterföreställningarna. En som jag såg var Sag(o)likt, sa bröderna Grimm. Den var inte bara för barn utan också för vuxna då den hade roliga repliker. Mindre bra var alla schemaändringar.

Florian Tirnovan, 20, Stockholm, fritidsledare ungdomsgården Dukis

– Själva aktiviteter var bra, men deltagarna var för få.

Jag var upptagen med SDUs olika workshops; mest intressant var den om dövskolornas framtid i Norden. Jag anser att festivalpriset – 1.500 kronor – inte står i proportion till vad som erbjuds.

Victoria Torboli, 8, Helsingfors

– Open sign var kul. Då fick jag spela räv. Jag hade önskat att teaterföreställningarna var längre. Det var för mycket svenskt teckenspråk under festivalen. Jag kunde inte alltid hänga med.

Lea H. Hyldstrup, 20, Köpenhamn, Frontrunnersdeltagare

– Det är min första kulturfestival. Schemat skulle kunna bli bättre.

Ibland var det dött, ibland krockade olika aktiviteter med varandra. Hallunda var för långt bort från centrala Stockholm. Jag förstår dock att festivalen samarbetade med Riksteatern.

– Jag förstår inte varför svenskar använder bastun som torkskåp, sade Julia Kankkonen, född i Finland och bosatt i Sverige sedan 1990.

En annan programpunkt som drog fulla hus var Tyst Teaters föreställning, Open sign. Under festivalen bjöds även workshops, en paneldebatt, författarsamtal, utställningar och teater med mera.

Julie Hejndorf som ska studera konsthistoria vid Köpenhamns universitet blev inte överraskad när hon besökte konstutställningen.

– Som väntat var det mycket hand- och ögonmotiv. Jag vill gärna se något abstrakt som får mig att stanna och fundera, till exempel något färgglatt som berättar om det positiva med att vara döv, sade Julie Hejndorf.

Kulturfestivalen avslutades i Hågelbyparken

strax söder om Hallunda. Där gick stafetten vidare till det finska dövförbundet; de ska arrangera nästa kulturfestival som äger rum 2014. Helena Torboli, enhetschef med kulturansvar, har som mål att söka pengar och informera om festivalen i god tid. Den som köper dagspass eller pass för flera dagar ska bara behöva betala ett enda pris och därmed ha fri tillgång till allt, inte som i år där vissa programpunkter kostade extra, som t.ex. teaterföreställningar.

– Jag vill tacka svenskarna som ordnat en bra festival. Nu ser jag fram emot nästa arrangemang, och hoppas på "300+0" besökare, sade Helena Torboli leende.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

NORDISK KULTURFESTIVAL

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Hallå där...

... Ylva Björklund, en av arrangörerna

Vad tycker du om den här kulturfestivalen?

– Allt har flutit på bra, nästan över förväntan. Stämningen var god. Det kunde dock ha varit mer folk, jag hade gärna sett 300-400 personer till. Jag hoppas att

de som varit här har haft kul och fått med sig en kulturinjektion hem.

Varför tror du att inte fler besökare kom?

– Vi behöver kanske tänka nytt. Under Speakers Corner (talarhörna) på festivalen föreslogs det bland annat att kulturfestivalen kan ha gratis inträde. Det enda som kostar är att delta i olika aktiviteter. Det skulle förstås vara önskvärt om de ekonomiska förutsättningarna finns.

Vad säger du till dem som tycker att festivalbiljetten (1.500 kronor för fem dagar) är för dyr?

– Vi är billigare än andra och tidigare kulturfestivaler och jag tycker att veckopasset har inkluderat mycket. Festivalen kostar ju pengar. Olika kostnader ska täckas. Vi har dock försökt lägga oss på en rimlig nivå.

Ni har ju fått avslag på många fondansökningar. Om ni hade fått ja, hade priset varit lägre, då?

– Absolut! Det är pinsamt att de sa nej, med tanke på att 2010 är tillgänglighetsåret. Jag är glad att SDR, trots att de visste att kulturfestivalen förmodligen skulle vara en förlustaffär, ändå valde att genomföra den. Kulturfestivalen är en stark tradition.

Vad säger du till dem som tycker att marknadsföringen varit dålig?

– Det är en resursfråga. Festivalarbetet startade igång sent, i september förra året, vilket var samtidigt som vi blev projektanställda. Då började vi med att söka pengar som vi sedan ju inte fick. Om vi hade mer resurser i tid och pengar, hade vi självklart kunnat marknadsföra bättre.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Tyst Teaters Josette Bushell-Mingo.

Eeva Tupi från Finland debatterar.

Stora bilden: Barnen fick testa Cirkus Cirkörs konster, här i trapetsen.
Lilla bilden: Från modevisningen. Se även sid 19.

Diskrimineringsombudsmannen efter SDRs anmälningsskampanj:

Utebliven tolkning inte diskriminering

Att bli utan tolk är inte diskriminering. Det konstaterar Diskrimineringsombudsmannen (DO). Deras ställningstagande förvånar inte SDR:s ordförande, Ragnar Veer.

” När vi tittat på det hela anser vi att det är en lagkonflikt.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har gått igenom över hundra anmälningar från döva som nekats tolk. De tros vara ett resultat av Sveriges Dövas Riksförbunds (SDR) tolkkampanj som rullade ut år 2007. Den uppmanade alla att anmäla till DO eller Patientnämnden om de blev utan en tredje part. Först samlade DO bara på anmälningar. De skulle senare komma med ett ställningstagande. Nu har de gjort det – de säger att det inte är diskriminering att bli utan tolk.

– När vi har tittat på det hela anser vi att det är en lagkonflikt. Visserligen säger hälso- och sjukvårdslagen att du har rätt till tolk, men i paragrafen ovan finns det möjlighet för sjukvården att göra prioriteringar. Eftersom de har rätt att göra prioriteringar är det inte diskriminering enligt diskrimineringslagen, säger utredare Linus Kyrklund till nyhetsbyrån Siren.

Nu håller DO på att avsluta alla anmälningar som rör just tolktjänst. Men som Linus Kyrklund sa till Dövas Tidning tidigare i år kan man fortfarande anmäla till DO om inte fått tolk på grund av förmedlarens åsikter om funktionshindrade eller fått en ”mycket exotisk” förklaring till varför man inte fått tolk, men inte när det gäller tolkuppdrag som prioriterats lägre och inte genomförts.

Inte förvånad

SDR:s ordförande, Ragnar Veer, är inte förvånad över DO:s ställningstagande eftersom något uttryckligt lagstöd om att utebliven tolkning är diskriminering inte finns.

– Olika lagar skapar konflikt mot varandra. Det är absurt. DOs utslag är ytterligare ett bevis på att regeringen gör rätt i att tillsätta en tolkutredning som ser över tolkssystemet. Vi har fått signaler om att något är på gång före valet. SDR fortsätter att arbeta för att förstärka dövas och hörselskadades rätt till tolk, säger Ragnar Veer.

NICLAS MARTINSSON

DO stämmer försäkringsbolag

En döv kvinna fick inte teckna en sjuk- och olycksfallsförsäkring. Anledningen var att hon inte var fullt arbetsför. Diskrimineringsombudsmannen (DO) valde att stämma försäkringsbolaget If.

Kvinnan i fråga var sjukskriven på halvtid. Därför sågs hon inte som fullt arbetsför enligt försäkringsbolaget If. Ett av kraven för att få teckna en sjuk- och olycksfallsförsäkring är att man ska ha full arbetsförmåga. DO anser att det är indirekt diskriminering. Därför lämnade de i juni in en stämningsansökan till tingsrätten. De kräver 100.000 kronor i skadestånd.

– I princip skulle man kunna vara 99 procent arbetsför men ändå inte få teckna denna försäkring. Regeln om full arbetsförmåga drabbar särskilt personer med funktionsnedsättning, säger Laine Strömberg, jurist vid DO.

DO vill att alla försäkringsbolag ska göra en individuell bedömning av varje fall. Nu går det enligt Laine Strömberg alldeles för slentrianmässigt när hela grupper med en viss funktionsnedsättning nekats att teckna försäkring. Hon vågar inte spekulera i vad det kommer att innebära om tingsrätten går på

DO:s linje. Hennes förhoppning är att fler kan teckna försäkring. Att stämma försäkringsbolag för att de diskriminerat någon är ”obruten mark” efter att den nya diskrimineringslagen börjat gälla 2009. DO har också stämt två andra försäkringsbolag. Ett av ärendena rör en mamma till en hörselskadad pojke.

– Det ska bli spännande att se vad det leder till, säger Laine Strömberg.

Lika för alla

If ställer sig oförstående till DO:s stämningsansökan. De menar att reglerna är lika för alla oavsett funktionshinder. Det finns döva som är fullt arbetsföra och det finns hörande som inte har full arbetsförmåga.

En man kontaktade Dövas Tidning och berättade att om han, som i övrigt var fullt arbetsför och frisk, skrev i ansökan till ett annat försäkringsbolag att han hade handikappersättning, sågs han då inte som fullt arbetsför. Hur är det hos er på If?

– Den som är frisk, fullt arbetsför och har handikappersättning ska kunna teckna en försäkring hos oss, säger Ulf Bäckman, informationschef vid If.

NICLAS MARTINSSON

” Att stämma ett försäkringsbolag för att de diskriminerar någon är ”obruten mark”.

Werner trivs bäst i trädgården

Rastlösheten driver Werner Trömer. Resultatet talar sitt tydliga språk: en praktfull trädgård, och ett hus rikt på konstverk.

Ett vakande öga.

**försök och misstag, en psykologisk term för in-lärning*

En målad sten.

En stenkula, som hänger i luften, står stilla. Den skvallrar om att vinden är närmast obefintlig, men också om att varje detalj i Werner Trömers trädgård är genomtänkt.

– Jag tittar på kulan genom fönstret för att veta om det blåser ute, säger Werner, bosatt i Furulund, en ort i skånska Kävlinge kommun.

Årligen skapar han kanske mellan ett och tre större alster i trädgården, som hållit honom sysselsatt i över 50 år. Fem grupperingar finns. I en av dem finns bland annat ett japanskt trähus i miniformat som katter eller fåglar kan sitta i. I en annan, på baksidan av huset, frodas doftande syrénbuskar.

– Syrén gillar inte sol, förklarar Werner.

Harmonisk helhet

Trots sina 79 år och sin mångåriga erfarenhet som konstnär kan Werner Trömer bli förvånad över att han fortfarande är kreativ. Han är självlärd när det gäller trädgårdsanläggning och för honom är det trial and error-metoden* som gäller. Han reser gärna till andra ställen för att inspireras och kanske ta med fynd hem därifrån.

– Språk är inte min starka sida. Jag är praktiskt lagd istället. Rastlösheten driver mig. Min fru brukar säga "Sluta! Slappna av istället".

Det står var och en att fritt betygsätta Werners trädgård, men det är svårt att låta bli att tycka att hans gröna landskap bildar en harmonisk helhet. Inte undra på att det är där han trivs bäst och lägger ner största delen av sin tid.

Konstnärligt begåvad

Werner Trömer är tysk och född i Sudetenland, numera en del av Tjeckien. 1933 flyttade hela hans fa-

milj till Sverige. Hans far hade fått jobb på en väverifabrik i Kävlinge. Åtta år senare tog de sig tillbaka till Tyskland trots att andra världskriget pågick där. Pappan hade fått chefsjobb på en annan fabrik.

Det var i dövscholan i Leipzig det uppdagades att Werner var konstnärligt begåvad. Han fantiserade och ritade. Hans klasskamrater kastade nyfikna blickar på honom. Så småningom fick han privatlektioner hos en konstnärinna. Han brukade ta spårvagnen dit. Längs ruten var mycket sönderbombat.

– Utsikten var inte vacker, säger han.

Han gick en högre konstutbildning i Dresden. 1952 kom han till Sverige igen – hans far ville återvända. Werner fick arbete som reklamtecknare på Åkerlund och Rausing. Där blev han kvar i 44 år.

– Jag hade samma skrivbord i alla år, berättar han.

Han hade många olika uppdrag. Bland annat tog han fram skissförslag på produktdesign och skapade mönster på julpresentpapper. Under tiden på företaget gifte han sig med en döv kvinna och bildade familj.

När vi går in i hans hus, lägger vi märke till att konst i olika former finns överallt. Till exempel är en lampas botten försedd med små mosaikbitar. Trots att han är produktiv, är Werner Trömer inte intresserad av att tjäna pengar på sin konst. Att ställa ut stäl mycket tid. Däremot undrar han lite oroligt:

– Vem vill ärva mina saker när jag dör?

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Tips: Malmö Dövas Förening har filmintervjuat Werner Trömer. Kolla TV-inslag på svenske.se. Klicka på "Bildgalleri" längst upp i menyn.

Werner visar ett av sina egendesignade julpresentpapper.

På övervåningen i Trömers hus finns en konstsamling som går i den här stilen: starka färger och klara linjer.

Till och med stenplattformarna och muren, som Werner sitter på, är speciellt gjorda; ett arbete som tog tio år.

Två glassförpackningar som andas nostalgi. Werner har designat dem.

En karta över Werners liv.

En tecknande groda, gåva från en tysk vän.

En enkel träplatta blev till ett konstverk.

En upp-och-ner-vänd gran.

TEMA: SVT TECKENSPRÅK

Deltagarna Gustav Bender, Tiffany Wanderydz och Alva Karlsson.

Johan Kankkonen, producent.

Fotografen Janne Nozlihn filmar pannkakstestet.

Realityserie för barn i höstens TV-utbud

Verklighetsteve, eller realityserie som den heter i TV-världen, är SVT Teckenspråks senaste drag. I somras spelade de in ett barnläger på Björkö i Göteborgs norra skärgård. Dövas Tidning var med under förberedelserna, då varken teamet bakom kamerorna eller deltagarna visste hur det skulle sluta.

Programledaren Joel Kankkonen funderar.

Doften sprider sig från köket i Göteborgs dövas förenings fritidsanläggning, Solhem. Fyra kockar gör pannkakor som ska vinna barndeltagarnas gunst. När de två kameramännen närmar sig dem, säger den ena kocken, Gull-Britt Engdahl, till en av de andra:

– Le när du lagar!

Pannkakstävlingen är ett av spänningsmomenten i realityserien som är en del av det nya barn-TV-programmet, "Hej kompis!". Barnlägret börjar veckan därpå. Dagarna innan testar tre barn vilken pannkaka som smakar bäst. Tanken är att de ska utse en kock som får arbeta under lägret.

Deltagarna Alva Karlsson, Gustav Bender och Tiffany Wanderydz glufsar i sig, funderar och ger sedan betyg i form av tumme. SVT har egentligen redan valt en kock men vill se vad barnen tycker om honom och hans motparter.

Problemlösning och samarbete

Realityprogrammet inleds med att Alva från Örebro har tråkigt på sommarlovet. Hon kontakter två kompisar i Göteborg och frågar om de vill följa med på läger. Sedan får de tre knattarna välja mellan tre lägeranläggningar. De bestämmer sig för Björkö, bland annat för dess närhet till nöjesfältet Liseberg. Gustav tycker att Solhem är perfekt.

– Jag trodde att här bara fanns två toaletter, men nej, det är hela fyra stycken! Och fler än 20 sängar. Wow, säger nioårige Gustav.

Han, Alva och Tiffany har också valt tre av fjor-

ton lägerledare som fått genomgå tre olika tester.

Till lägret kommer tio deltagare i åldrarna 8-9 från Göteborg, Vänersborg och Örebro. Alla ska vara med på lika villkor. Tanken är att de tränar på att lösa olika problem och på att samarbeta. Programledare är Joel Kankkonen. Varje dag samlar han barnen vid flaggstången och delar ut uppgifter som är hemliga.

Svårt med omtagningar

Det är första gången SVT Teckenspråk gör verklighets-TV. Teamet har därför fått gå en kurs i hur en realityserie görs. En rad utmaningar och gränsdragningar väntar.

– Ett exempel är att om ett barn smågråter eller tjafsar lite, är det okej att filma. Men inte när barnet i fråga storgråter. Då är det läge att avbryta, förklarar Johan Kankkonen.

En av de två fotoagraferna, Christoffer Hellöre, berättar att reality-TV innebär att omtagningar inte alltid kan göras.

– Om jag exempelvis missar att filma någon som faller i vattnet, kan jag ju inte be honom att göra samma sak igen, säger Christoffer Hellöre.

Realityserien sänds i fjorton delar som vardera är sju minuter lång. Lägret blir ett av blocken i det femton minuter långa "Hej kompis"-programmet. Något premiärdatum är ännu inte fastställt. Klart är att programmen sänds med start i höst.

Johan Kankkonen är både nervös och entusiastisk inför veckan då lägret börjar på riktigt.

– Ingen aning hur det blir. Det gör inte så mycket om det blir dåligt väder. För då får barnen hitta på något, säger han och ler.

Även fiskmåsarna gillade pannkakorna.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Byss i ny tappning

SVT sänder i oktober tredje säsongen av ungdomsprogrammet Byss. En av nyheterna är programledarna Gabriella Della Morte Pålstam och Erdem Akan. Tittarna ska få en dos nytta men även en rejäl portion underhållning.

Tredje säsongen av Byss ska vara fräschare, grymmare och tuffare än de två första, enligt producent Mindy Drapsa. Vad sägs om ett avsnitt som handlar om hur spelvärlden skulle se ut om teckenspråk fanns i den? Eller om ett program om att vara gay i dövvärlden i dag jämfört med förr i tiden?

Första delen sänds 18 oktober och handlar om dejting. Dövas Tidning har fått en förhandstitt på den. Temat behandlas på ett lättsamt sätt. Personerna i programmet diskuterar bland annat hur det är att träffa döva respektive hörande, och om det är någon skillnad att ligga med en döv respektive hörande. De fasta inslagen som återkommer är dramatiseringar (i stil med sketcher), fyrdimensionell ungdomlig teckenspråkspoesi och enkäten som är döpt till Bysswalk.

De andra handlar bland annat om varför döva har eget OS, om dövhet kan botas, och om teckenspråkets framtid.

En röd tråd som löper igenom programmet är dövas relation till hörande.

– Vi vill väcka frågor och funderingar, och dessutom göra så att hörande tänker "aha" när de ser oss. Att även vi kan ha problem, visar ju att vi är högst normala, säger Mindy Drapsa, producent.

Slutligen, byss betyder ju "man bryr sig inte". Så varför ska vi ens bry oss om att titta på Byss?

– Ungdomar är ju rebelliska. De gör inte som de blir tillsagda utan tvärtom. Jag säger därför att ni får byssa att titta på programmet. Ni blir ändå nyfikna, säger hon och ler.

Målgruppen är 17-20-åringar, men programmet passar också något yngre och äldre, enligt producenten. Byss sänds på måndagar med start 18 oktober i SVT2 klockan 22.45, med repris dagen därpå, klockan 23.15, även den i SVT2.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: SVT OCH NICLAS MARTINSSON

Gabriella Della Morte Pålstam och Erdem Akan, programledare för "Byss".

Tre snabba frågor till programledarna

När "byssar" du?

Erdem:

– När något går knas, försöker jag "byssa" och kör hårt. Jag tänker att det blir positivt till slut.

Gabriella:

– När något är smådyrt, till exempel öl, tänker jag "Nä, jag 'byssar' och köper ändå!". Man ska ju leva livet.

Vad har varit roligast under inspelningen?

Erdem:

– Sketcherna. Det var ibland svårt att hålla masken när de var roliga. Jag gillade också att samarbeta med Gabriella och stå framför kameran. Det var även kul att se Gabriella göra tabbar.

Gabriella:

– Haha, nej, Erdem gjorde flest tabbar! Det som var kul var att jag lärde mig mycket nytt. Mycket arbete pågick bakom kameran. Kläderna, ljuset, hur jag skulle agera. Allt detta var viktigt.

Vill du jobba med TV i framtiden?

Erdem:

– Jag har alltid drömt om att stå på scenen för jag har behov av uppmärksamhet. Om jag får publiken att skratta, har jag lyckats. Jag kan tänka mig att arbeta med TV. Men först ska jag plugga på Gallaudet-universitetet i höst.

Gabriella:

– Alla vill ju vara med i TV. Det är en adrenalinkick. Men först vill jag se hur publiken tar emot mig. Om de är nöjda, fortsätter jag gärna. Jag jobbar nu som fritidsledare på ungdomsgården Dukis. Sedan vet jag inte vad som händer. Jag lever i nuet.

"Varför kan vi men inte SVT?"

■ Handikappförbunden sände dagligen direkt under Almedalsveckan. Deras webb-TV textades och teckenspråkstolkades i realtid. Dessutom kunde man välja att ha tolk eller inte och flytta på tolken och göra den större eller mindre i rutan. Handikappförbunden frågade sig: "Varför klarar inte public service och de kommersiella bolagen av att hantera den tekniken?". Handikappförbunden ska före valet publicera bearbetade teckentolkade partiutfrågningar från Almedalen på sin hemsida: handikappforbunden.se.

De dövas fritidshem "Ljungheda" i Höllviken i Skåne.

Lars och Stefka Petersson hyr Ljungheda sedan två och ett halvt år tillbaka.

Fritidshemmet Ljungheda säljs i höst

Ljungheda i Höllviken är ett välkänt fritidshem för döva. Lars och Stefka Petersson hyr stället av en fristående ekonomisk förening med koppling till Malmö Dövas Förening och driver det året runt. Nu ska anläggningen säljas.

Ljungheda ligger inbäddat i ett villaområde i Höllviken, en del av halvön Falsterbonäset. För dem som inte kommer från Skåne är det lätt att utbrista "Det är som att vara utomlands" när man är här och ser de kilometerlånga stränderna.

Lars* och Stefka Petersson visar glatt runt. Renoveringar och uppfräschningar har gjorts. Bland annat har en del väggar målats om och nya madrasser köpts in. Ljungheda är numera ett gästhus som även är öppet för hörande. Där kan man välja att festa, konferera eller/och övernatta året om. Cirka 70 procent av gästerna är svenskar, resten utlänningar. Hittills har många bröllops- och födelsefester ägt rum här.

– Vi vill att våra gäster ska känna sig som hemma när de är hos oss, säger Stefka.

Tufft men roligt

Lars och Stefka hyr Ljungheda sedan två och halvt år tillbaka av den fristående ekonomiska föreningen, De dövas fritidshem "Ljungheda", som har koppling till Malmö Dövas Förening. Före 2008 var det inte så många som var intresserade av att dela på ansvaret att sköta fritidshemmet som förvärvades av dövföreningen 1961 och invigdes året därpå. Paret Petersson var tvunget att höja priserna.

– Det kommer inte lika många döva hit i dag trots att vi fortfarande är billiga. Vi måste ju överleva, säger Stefka, som tidigare var teckenspråkslärare.

Flera döva kom dock till årets midsommarfirande.

Det har enligt Stefka och Lars varit tufft men roligt att arbeta med anläggningen. De måste tänka på ekonomin och arbetar mer än 40 timmar i veckan. Lars rekord var 80 timmar. Fördelarna med att vara egenföretagare på just Ljungheda är att de kan ha varierande arbetsuppgifter. Om de blir trötta på en sak, kan de hoppa över till något annat.

– Det har flutit på bra för oss. Vi går med plus, säger Stefka, som tillsammans med Lars tidigare hade drömt om att starta företag.

"Dövnerven" kvar

Nu ska Ljungheda säljas. Hyresavtalet mellan paret Petersson och De dövas fritidshem "Ljungheda" är uppsagt. Lars och Stefka Petersson vill inte gå in på detaljer utan hänvisar till sitt juridiska ombud och den ekonomiska föreningen.

Per-Thomas Örlegård sitter i förvaltningsgruppen för De dövas fritidshem "Ljungheda". Enligt honom har fritidshemsföreningen inte medlemmarnas stöd att sköta Ljungheda som förr med ideella krafter. I egenskap av hyresvärd har föreningen dock fortfarande ett visst underhållsansvar. Paret Petersson har enligt Per-Thomas Örlegård chans att lägga ett högre bud på anläggningen än andra.

– Vi hoppas på dem så att "dövnerven" finns kvar i anläggningen, säger han.

Förutom att Lars är hörselskadad och Stefka döv, är även receptionisten och lokalvärdaren döva.

I början av oktober ska information om Ljunghedas framtid presenteras på ett medlemsmöte. Det blir förmodligen klart vilken köpare det blir, enligt Per-Thomas Örlegård.

* Lite sidoinformation: Lars Petersson är en gammal mästerskytt som deltagit i Deaflympics.

Per-Thomas Örlegård, förvaltningsgruppen för Ljungheda.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Gull-Britt Engdahl driver Solhem, Göteborgs Dövas Förenings fritidsanläggning

”Vem vill ta över efter mig?”

Gull-Britt Engdahl med Alice, ett av hennes åtta barnbarn.

Fritidshemmet Solhem på Björkö har en given plats i Gull-Britt Engdahls hjärta. Hon har varit där sedan hon var ett år gammal och lägger ner åtskilliga timmar på att arbeta ideellt med stället. Nu undrar hon lite oroligt vem som vill ta över anläggningen efter henne.

”Hustomten” Yngve Gunnarsson.

En liten flicka går fram till Gull-Britt Engdahl med en blomma i handen. Hon tar emot blomman och säger skämtsamt att den måste förvaras i ett kassaskåp. Den här sommaren är hennes 68:e på Björkö. Hon arbetar nästan heltid med Solhem sedan hon blev pensionär.

– Jag väntar på den dag då någon vill lära sig hur man sköter Solhem. Alla säger att de är upptagna eftersom de har hus och familj. Men själv har jag åtta barnbarn..., säger hon.

Gull-Britt är hörande och dotter till döva föräldrar. Solhem väcker minnen hos henne, mestadels positiva sådana. Tidigare hjälpte många döva till med att driva Solhem. I dag är det annorlunda. Gull-Britt Engdahl har hand om den tunga biten, till exempel bokning och ekonomi. Det finns dock alltid personer som gärna ställer upp och gör mindre sysslor. En av dem är ”hus-tomten”, som Gull-Britt uttrycker det, Yngve Gunnarsson.

– Jag klipper gräs och lagar saker som gått sönder, säger Yngve Gunnarsson som faktiskt varit på Björkö 56 år i rad.

Han har husvagn och stannar där till september. Det finns fler som campar där längre perioder. Det är bland annat de som gör att Solhem går runt ekonomiskt. Beläggningen är god under högsäsongen, mitten av maj – början av september. Det är inte bara döva som övernattar där utan också hörande: en grupp läkare till exempel och ungdomar som deltagit i Gothia Cup (en internationell fotbollsturnering för barn och ungdomar).

Ett gott bemötande är otroligt viktigt för att gästerna ska bli nöjda och vilja återkomma, framhåller Gull-Britt.

– Man ska kunna svara på frågor och vara som ett uppslagsverk, säger hon.

Varför tycker du att det är värt att satsa så mycket tid på Solhem?

– Jag växte ju upp här. Det är mitt sätt att betala tillbaka till dem som gett mig så mycket glädje. Och så är solen min bästa kompis!

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN

” Det är mitt sätt att betala tillbaka till dem som gett mig så mycket glädje. Och så är solen min bästa kompis!

MODERATERNA, Carl Johan Swanson:

1. För att vi för en politik som syftar till att alla som kan och vill ska få möjligheten att hitta trygghet i ett eget arbete. För att vi tar ansvar för Sveriges ekonomi och samtidigt värnar välfärdens kärna. För att vi ger patienter ett större inflytande över sin situation i sjukvården genom egna val och bättre tillgänglighet.

I valet i september ställs arbetslinjen mot bidragslinjen. Vår politik tar sin utgångspunkt i övertygelsen om att alla människor är unika och har samma människovärde – med olika drömmar och egna beslut att fatta. Alla människor ska ha möjligheten att delta i samhället utifrån vars och ens individuella förutsättningar.

2. Rätten till vardagstolkning är en mycket viktig fråga som ofta avgör i vilken utsträckning döva eller hörselnedsatta ska kunna delta i samhällslivet. Det är landstingen som ansvarar för att alla som behöver får vardagstolkning, men det finns stora skillnader mellan landstingen hur de bestämmer vad som ska ingå i vardagstolkningen och hur man prioriterar mellan olika aktiviteter. Dessa skillnader mellan landstingen innebär att möjligheten att få bra vardagstolkning till stor del beroende av var man bor. Vi menar att alla ska ha samma rätt till vård, omsorg, eller stöd oavsett vem man är eller var man bor.

CENTERPARTIET, Lovisa Viktorsson:

1. Vi ska ha ett samhälle som är tillgängligt för alla! Vår klara uppfattning och krav är att det är dags att trycka på speedknappen i tillgänglighetsarbetet. Centerpartiet är

glada över att teckenspråk nu har samma status som ett minoritetsspråk, men mer kan göras. Vi vill att bristande tillgänglighet för bl a döva ska betraktas som en diskrimineringsgrund och omfattas av diskrimineringslagstiftningen. Att tillämpningen av lagstiftningen ses över, t ex tillgängligheten på tolkservice. Just nu pågår en utredning om hur elever i grundskolan och särskolan ska kunna få undervisning i teckenspråk. Centerpartiet kommer att följa utredarens arbete mycket noga.

2. Flera Centerpartister arbetar mycket aktivt i riksdagen för att komma till rätta med tolkbristen. Den hindrar många döva att leva ett vanligt vardagsliv. Däremot finns inte rätten till tolk i vårt partiprogram.

FOLKPARTIET, Therese Wallqvister:

1. Även i ett utbyggt välfärdssamhälle som Sveriges finns det människor som faller utanför. Folkpartiet vägrar att acceptera en syn där människor på det sättet får beskedet att de inte behövs. Folkpartiet vill att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Tillgänglighetsarbetet i Sverige har gått för långsamt. Vi är övertygade om att en skärpt diskrimineringslag skulle vara ett effektivt verktyg för att göra vårt land tillgängligt för alla.

Vi vill tillämpa valfrihetssystem inom daglig sysselsättning, boende, habilitering med mera så att den enskilde själv kan välja den verksamhet som passar honom eller henne. Den enskilde ska ha rätt att välja en verksamhet belägen i en annan kommun. Vi vill införa traineeprogram inom statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vi vill införa jobbcheckar – ett intyg som redan på förhand visar vilka stödformer en arbetssökande med funktionsnedsättning har rätt till. Det stärker möjligheten för personer med funktionsnedsättning då arbetsgivaren enkelt får veta vilka stödformer som finns att tillgå. Folkpartiet vill göra det möjligt att starta eget med lönebidrag.

2. Inget svar.

KRISTDEMOKRATERNA, Håkan Larsson:

1. Kristdemokraterna ser varje människa som unik och lika mycket värd. En funktionsnedsättning blir ett handikapp om samhället inte kan undanröja hindren eller ge verktyg. Vi har under många år krävt att TV-programmen ska vara textade i mycket högre utsträckning. Fram till och med 2012 bör målet vara 75% textade program. Även de digitala kanalerna ska omfattas av samma mål. Vi vill att fler teckenspråkstolkare ska utbildas och att landstingen ska bli generösare vid beviljande av tolk.

2. Kristdemokraterna har ett principprogram där de ideologiska grunderna för vår politik lagts fast:

”Människor med funktionshinder riskerar att i olika sammanhang bli negativt särbehandlade. Detta är diskriminering och kan aldrig tolereras. Som yttersta ram för arbetet för funktionshindrades rättigheter behövs därför en lagstiftning mot diskriminering. Det viktigaste arbetet mot diskriminering görs emellertid under uppväxtåren. Av de gemensamma samhällsliga institutionerna har framförallt förskola och skola en viktig uppgift att förmedla normer och värderingar som bygger på den kristna människosynen om alla människors lika värde.

döv rösta på er?

TEMA: RIKSDAGSVALET

Nu stundar valet. DT ställer precis som vid förra valet 2006 alla riksdagspartier mot väggen. Denna gång ställde vi två frågor:

1. Varför ska jag som döv rösta på er?

2. Har ni skrivit in rätten till tolk i ert parti-program?

TEXT: TOMAS LAGERGREN

/.../En viktig ledstjärna i detta avseende är FN:s standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder delaktighet och jämlikhet. De 22 reglerna som täcker in samhällets alla områden är ett utomordentligt viktigt redskap för stat, kommun och landsting/region vid planering och genomförande av all verksamhet."

SOCIALDEMOKRATERNA, Monica Lindell Rylén:

1. Vi vill att Sverige ska vara möjligheternas land, där alla oavsett bakgrund ska få möjlighet att växa.

På arbetsmarknaden är en viktig åtgärd, för att personer med funktionsnedsättning inte ska falla "mellan stolarna", att stärka samverkan mellan arbetsförmedling, försäkringskassan, kommuner och landsting. Fokus ska ligga på den enskildes arbetsförmåga, och inte vilket funktionshinder man har.

Vi vill att bristande tillgänglighet ska in i diskrimineringslagstiftningen. Förbättrad tillgänglighet är en viktig demokratifråga eftersom det leder till bättre förutsättningar för människor med funktionshinder att studera, arbeta och delta i samhällslivet.

Vi vill också se en ökad nationell likvärdighet när det gäller kostnaderna för de hjälpmedel som funktionshindrade behöver för att klara vardag och arbetsliv.

Alla har samma självklara rätt till ett aktivt liv, därför tycker vi att ett handikappperspektiv ska genomsyra politiken, på alla nivåer.

2. Nej, partiprogrammet tar inte upp frågor på den detaljnivån, men betydelsen av tolkservice på teckenspråk och en väl fungerande organisation

för dessa tjänster är nödvändigt. Ett arbete bör påbörjas för att se över vilka förändringar som kan behövas för att uppnå en förenkling och samordning av verksamheten och en ökad kvalitet. Det är också viktigt att i detta arbete försöka hitta lösningar som kan ge likartade förutsättningar oavsett var i landet man bor.

VÄNSTERPARTIET, Britta Kellgren:

1. Vänsterpartiet värnar om principen att vård ska ges efter behov, inte plånbok. I Sverige finns 8.000-10.000 teckenspråkiga döva personer. De är en grupp med speciella behov som ska ha rätt till stöd och hjälp i utbildning, arbetsliv, kontakt med t ex sjukvård och fritid.

Vänsterpartiet vill bl a skapa ett resursbibliotek för döva och stödja utgivning av teckenspråkiga barnböcker.

En väl fungerande tolkservice, det är nödvändigt för kommunikationen och för att nå full tillgänglighet och delaktighet i samhället.

Eftersom döva är uteslagna från radiosändningar är TV ett viktigt medium. Sändningstiden i TV överskrider 20 000 timmar/år medan sändningar av teckenspråkiga program endast uppgår till 120 timmar inklusive repris-sändningar. För döva teckenspråkiga, särskilt barn, som inte behärskar skriven text behövs teckenspråkiga TV-program. Detta bör beaktas i nästa public service-avtal.

Möjligheterna att få teckenspråkig hemtjänst eller plats på teckenspråkigt äldreboende saknas ofta. Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utfärda riktlinjer för att ge alla inom gruppen rätt till äldreomsorg på teckenspråk. Vänsterpartiets andra vice ordförande, Alice Åström, är själv uppvuxen

som hörande barn till döva föräldrar och är därför väl insatt i dövas behov. Hon har motionerat om att teckenspråk ska få en folkrättslig ställning jämställd med andra minoritetsspråk.

2. Ja.

MILJÖPARTIET, Anna Norrman:

1. Miljöpartiet anser att alla ska ha verkliga möjligheter att utvecklas som de unika individer de är.

Alla måste ha en okränkbar rätt att forma sitt eget liv utan att hindras av diskriminering eller fördomar. Det ska inte finnas några mekanismer som stänger människor ute. Vi gröna anser att det är dags att införa lagstiftning som klassar bristande tillgänglighet som diskriminering. Det ska vara olagligt att stänga ute personer med funktionsnedsättning från myndigheter, bus-sar, affärer, skolor och arbetsplatser. Detta inkluderar även människor med någon slags hörselnedsättning.

2. Så här står det i vårt parti-program:

"Det övergripande målet för människor med funktionshinder är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi har uppfattningen att det i huvudsak är samhället som skapar handikapp. Med det menar vi att det är otillgängligheten i samhället som är det verkliga hindret för vissa medborgare och inte enskildas funktionsnedsättningar. Bristande tillgänglighet innebär en särskild typ av diskriminering och måste därför mötas av en särskild lagstiftning." Med detta menar vi att behovet av tolk ska styra om tolk ges, inte ekonomisk eller annan hänsyn.

FYRA FRÅGOR...

...till Nathalie Simonsson, botanist, som är hemma i Sverige efter sin expeditonsresa i Papua Nya Guinea. Hon ska göra fler resor dit – syftet är att hitta unika porslinsblomar (hoya) och hjälpa döva där.

"Döva i Nya Guinea skäms för sitt teckenspråk"

... till **Nathalie Simonsson**

Porslinsblomma (hoya).

1 Hur har ditt arbete i Papua Nya Guinea gått?
– Det har verkligen gått bättre än jag trodde! Jag var där under maj-juli för att tillsammans med Foreting, en lokal döv medarbetare, bygga två testodlingar till porslinsblommor, både i kuststaden Lae och bergsbyn Ukarumpa. Vi var ute i regnsko-gen också och samlade in växtmaterial för att testa ut vilket odlingssätt som fungerar bäst utomhus i dessa två olika klimatområden. Flera döva följde med som guider och assistenter, så jag kunde lära mig om både deras teckenspråk och deras individu-ella livsöden som döva.

2 Hur många döva har du fått träffa?
– Foreting och jag fokuserade på odlingarna så det blev inte så många möten med döva för mig denna gång. Men ändå hann jag träffa runt 40 döva. Tyvärr skäms de döva för sina teckenspråk och vill inte teckna offentligt på stan. Först förstod jag inte varför, men sedan när vi tecknade lite i stan, förstod jag varför. Folk började samlas runt oss och glo på oss. Jag brukade ändå fortsätta att teckna och till de döva sa jag "Om de hörande ser teckenspråk varje dag så slutar de vara nyfikna och då kan ni teckna i fred även på stan".

3 Du åt jordgubbar när du var där! Hur vanliga är jordgubbarna i Papua Nya Guinea?
– Jordgubbar vill växa kallt, så de växer bara högt uppe i bergen där klimatet är som svensk sommar hela året, till exempel i Ukarumpa. Där trivs de, men folket är inte vana vid jordgubbar utan de säljer dem till missionärerna. Foreting fick smaka jordgubbar för första gången i sitt liv i maj!

4 Du åker tillbaka till Papua Nya Guinea i mitten av oktober. Vad har du för planer där?

– Jag stannar där fram till maj-juni. Jag ska se vilka metoder som har fungerat bäst i odlingarna. Sedan bygger jag klart odlingarna med dessa metoder. Jag kan inte planera så mycket i förväg, bara ungefär, eftersom väder, vägar, flyg och politik kan ändras väldigt fort i Papua Nya Guinea. Jag har i alla fall planerat in tre-fyra resor till isolerade byar där jag ska samla hoyor tillsammans med döva pa-puaner i områden som man aldrig har letat efter porslinsblommor i förut. Det ska bli riktigt spän-nande!

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Nytt läromedel om teckenspråk

■ Birger Sjöbergsgymnasiet i Vänersborg under-visar hörande elever i teckenspråk. Där har teckenspråklärarna tagit fram ett unikt läromedel i teckenspråk tack vare bidrag från Myndigheten för skolutveckling. Det läromedel som nu finns är för nybörjare, steg ett, och består av en teoribok med DVD där alla ord finns filmade samt en övningsbok, skriver lokaltidningen TTELA. Till hösten kommer läromedel för steg två. "Det här känns fantastiskt roligt och det är efterfrågat. Många teckenspråklärare från hela landet har redan köpt läromedlet", säger Maria Thulin, verksamhetsleda-re för ämnet teckenspråk vid gymnasiet.

Meritpoäng till teckenspråkselever

■ Åtta debattörer från lika många hörsel- och språkorganisationer, bland annat Sveriges Dövas Riksförbund och Unga Hörselskadade, kräver på

Göteborgs-Postens debattsida att regeringen slutar missgynna teckenspråket. I dag kan svenska gymnasieelever få meritpoäng om de väljer att läsa moderna språk, vilket påverkar deras slutbe-tyg. De åtta representanterna menar att det är orimligt att teckenspråket som täcks av språkla-gen inte räknas till ett av de moderna språken, vilket de andra nationella minoritetsspråken gör. Alla åtta är mycket oroad av vilka konsekvenser det ger då färre elever väljer att läsa teckenspråk till förmån för andra språk som ger meritpoäng. De menar att det kan leda till att samhället blir mindre tillgängligt om elever inte är intresserade av att lära sig teckenspråk och använda det i sitt framtida yrkesliv, till exempel som teckenspråkiga socionomer.

Hyresbolag ringde istället för SMS

■ En döv hyresgäst kände en lukt av mögel i sin lägenhet. Han kontaktade via sin mor hyresbola-get Örebrobostäder (Öbo). En inspektion gjordes. Då konstaterades att doften hade sitt ursprung i badrummet. Öbo beslöt att badrummet skulle

totalrenoveras, men att hyresgästen skulle bo kvar under tiden. Kontakten under arbetet skulle ske direkt med den döve via SMS, skriver Nerikes Allehanda. Ändå tog de kontakt med grannar till honom. Öbo ringde även ett antal samtal till ho-nom och lämnat ett meddelande i röstbrevlådan. Den döve ansåg att det var kränkande, frustre-rande och nedslående. Därför gjorde han en an-mälan till Diskrimineringsombudsmannen (DO). I anmälan tog han också upp andra exempel på hur Öbo enligt honom agerat nedlåtande och dis-kriminerande mot honom.

Teckenkurs till präster och diakoner

■ Soili Brunberg (MP) föreslår i en motion att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att starta utbildning på minoritetsspråk och tecken-språk och att språkundervisningen ska vara en del i den ordinarie diakon- respektive prästutbild-ningen. Hon menar att behovet av sådana präster och diakoner är stort inom Svenska kyrkan. Vidare anser hon att det inte är rimligt att en teckenspråkig präst arbetar i tre stift.

Designvärlden – en hård bransch

Tuffa villkor för Silja

Silja Schmelling, 31, från Danmark lever i en speciell värld: modevärlden. Som kläddesigner måste man slå sig fram och satsa helhjärtat. Konkurrensen är stentuff, det vet de som sett alla klädmakarsåpor på TV. DT träffar henne under nordiska kulturfestivalen, där hon hade modevisning.

Julie Heindorf agerade modell vid modevisningen på kulturfestivalen.

Hennes stil är inspirerad av Japan och den arabiska som de små gulddetaljerna på plaggen.

– Det lyfter plagget. Enkla plagg får direkt en lyxkänsla, berättar Silja och fortsätter: Kläderna ska vara figurnära och visa de kvinnliga formerna. Plaggen är i bomull, linne och siden.

Den som kan bära hennes kläder är den vanliga kvinnan, inte den trådsmla modellen.

– Hon är i åldern 20 till 60 år. Ung som gammal kan alltså bära mina kläder. Kläderna finns från storlek extra small till extra large.

Modevisningen var uppskattad men några i publiken undrade dock: Kläderna för män, var fanns de?

Designar du inte kläder för män?

– Nej, inte i nuläget men i framtiden vill jag också gärna göra det. Mitt nästa projekt är däremot att designa barnkläder.

Hur kan man köpa dina kläder?

– Planer på att man kan beställa direkt via min hemsida finns, så att intresserade utanför Danmark t ex kan beställa. Annars kan man maila mig via min hemsida.

Hur kommer det sig att du blev designer?

– Jag har alltid älskat det, att rita och sy kläder. Min mamma sydde mycket, jag följde efter och när andra barn lekte ute satt jag inne och sydde! Ler Silja.

Silja var tolv år när hon bestämde sig för att bli designer. Och 2005 tog hon examen vid Fashion Design Akademiet i Köpenhamn.

– Det var en stor lycka, men nu efter några år med en finanskris i vägen är det svårt att överleva bara som kläddesigner, berättar hon.

Silja drygar nu ut kassan genom att jobba som kanslist på Danmarks Dövas Ungdomsförbund och är lokalvårdare på Danmarks Dövas Landsförbund, DDL. Hon syr också på beställning, efter kundens önskemål.

– Det är likadant för många andra designer. Det är tufft och motivationen just nu är inte den bästa, konstaterar Silja.

Hon får göra allt själv nu. Drömmen är att ha en anställd eller två. En som syr, en som tar in beställningar och hon själv som spindeln i nätet. Nu har hon två jobb och ska designa och sköta allt. Tiden räcker inte till.

– För att lyckas måste man satsa heltid och lite till på det, säger Silja. Hon har dock inte gett upp.

– Nej, det kan vända, ler hon.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Fotnot. Vill ni se mer av hennes alster, gå in på siljaschmelling.com.

Silja Schmelling, kläddesigner i Danmark.

Silja Schmelling gör kläder för den vanliga kvinnan, inte för trådsmla modeller. Antonia Rodriguez da Silva (stora bilden), Lea H. Hyldstrup (lilla bilden t.v.) och Jessica Mauritzon (lilla bilden t.h.) visade hennes kollektion på Nordiska kulturfestivalen.

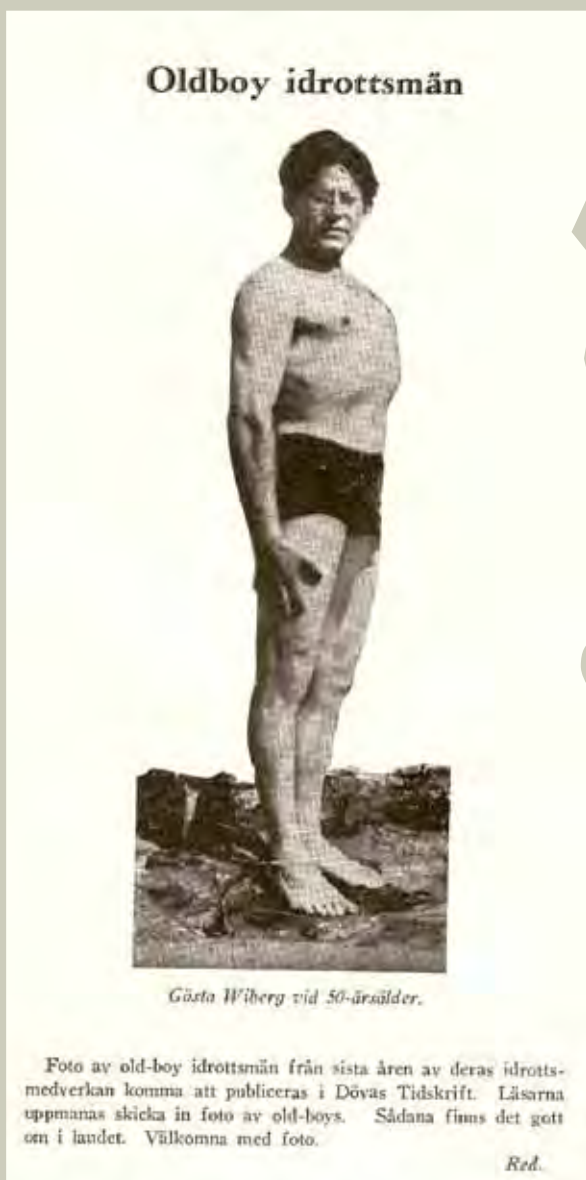
DT plockar smått och gott ur tidningens arkiv under tidningens snart 120 åriga historia (nästa år fyller tidningen 120 år). I förra numret hade vi hamnat mitt under brinnande krig - andra världskriget och året var 1940.

Oroliga tider.

Nu stundar hösten, värmen försvinner alltmer och löven sitter löst om någon månad. DT hittade en dikt av Gösta Wiberg i DT från 1910. Dikten kanske kan illustrera höstens ingång, utanatt för den delen vara negativ. Sol i sinne är viktigt. Eller, tolka den hur ni vill. Sedan hittade vi en bild på honom från 1950, där han var en "Oldboy idrottsman" och i DT annonserades det efter fler bilder på oldboys. En helt annan tid var det... Varsågod!

En poetisk old-boy

En del litterära inslag dök upp i form av dikter av kända poeter, men även döva skrev. Här ett exempel:

Kväll.

Nu är dunkel skymningsdager
Och en rest av solens brand
Ännu dröjande, så fager
Strör sin glöd kring sjö och strand

Men för mig är kvällens timma
Dubbelt kär och dubbelt skön,
När jag ser min ruta glimma
Mig tillmötes över sjön.

Tviveltankar nyss så tunga
Bytas ut mot bergfast tro,
Och i hjärtat röster sjunga
Orgeltoners djupa ro.

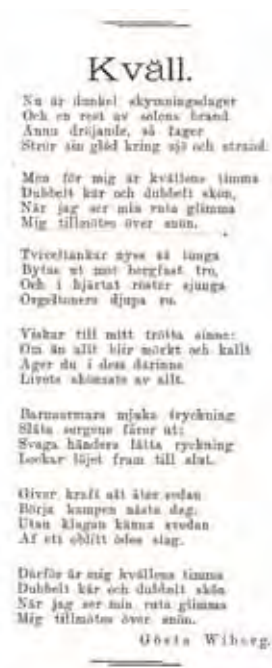
Viskar till mitt trötta sinne:
Om än allt blir mörkt och kallt
Äger du i dem därinne
Livets skönaste av allt.

Barnaarmars mjuka tryckning
Släta sorgens fårur ut;
Svaga händers lätta ryckning
Lockar löjet fram till slut.

Giver kraft att åter sedan
Börja kampen nästa dag.
Utan klagan känna svedan
Af ett oblikt ödes slag.

Därför är mig kvällens timma
Dubbelt kär och dubbelt skön
När jag ser min ruta glimma
Mig tillmötes över snön"

Gösta Wiberg

KOMMENTAR: DT har efter lite research hittat lite info om denne Gösta, som levde mellan 1879-1963. Han var en mångsidig och aktiv man. Flyttade också ovanligt mycket – Född i Malmö och hann bo i bl a. Stockholm och Göteborg. Gösta var en av grundarna av Idrottsklubben Surd. Han hade tidigare varit ordförande i Stockholmsklubben IK Hephata och blev därför tack vare sina tidigare erfarenheter IK Surds första ordförande 1903. Och skriva kunde han.

Emelie rider försiktigt runt i hagen.

Ridning är bra för kropp och psyke, säger Henny Grahn, delägare i Folkatorps ridskola.

Säker i sadeln med teckenspråket

På Folkatorp ponnyridskola utanför Kumla hittar du inte bara små hästar, utan också teckenspråk. Döva Jenny Grahn driver kurser för döva barn. Hon köpte gården 2009 tillsammans med tre andra, bland annat hennes sambo Tomas Smideblad.

Kurserna är för barn mellan 4 till 12 år. De har totalt cirka 300 elever i veckan. Jenny själv började rida när hon var sex år gammal.

– Sedan dess har det bara blivit fler och fler hästar. Nu har jag tre hästar och en ponny, berättar hon.

Förutom jobbet som ridlärare och hästskötare tävlar Jenny i hoppning på fritiden. Hela sommaren är det tävlingar nästan varje helg.

Ridning på heltid minst sagt.

Vad är det som är bra med ridning?

Jenny funderar ett slag och svarar:

– Det är bra för kropp och psyke, ja, det är många saker som är bra med ridning. Det ger framförallt glädje!

Uppmuntra till hobby

Kurserna för döva startade i vintras. Det började med en friluftsdag för elever från Birgittaskolan i höstas. Åtta elever har gått på Folkatorp under våren.

– Målet är att uppmuntra dem att ha en hobby – ett sätt att visa att man kan göra något. Sedan kanske de fortsätter med det. Dagens ungdom behöver ha något att göra vid sidan om, säger Jenny.

När DT är där för att fotografera är det bara två elever där. Det är sommarlov och eleverna har åkt hem. Tjejerna som rider heter Emelie och Mindi, de går i nybörjarklassen och rider blygt runt och lyssnar storögt på Jennys instruktioner. Solen skiner och den ena ponnyn ser ut som Pippis häst, Lilla Gubben, men den heter Prinsen. Det kan inte bli mer ridskola än så här...

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

"Prinsen" heter hästen som liknar Pippi Långströms "Lilla Gubben".

Mindi har tagit bort sadeln och bär bort den. Hon ska rykta Prinsen.

Jenny sysslar med med hästar på heltid. Förutom jobbet som ridlärare och hästskötare tävlar hon också i hoppning på fritiden.

Mindi får instruktioner av Jenny.

Ett tillgängligt samhälle är inget särintresse

Vi kristdemokrater ser tillgänglighet som ett allmänintresse och inte ett särintresse!

Vi lovar 10 000 jobb för personer med funktionsnedsättning i offentlig sektor.

Vi vill förbättra vardagstolkningen genom att se över statsbidraget, så att det fördelas utifrån antal brukare.

Lars-Axel Nordell
Riksdagsledamot

Kristdemokraterna
ETT MÄNSKLIGT SVERIGE

Tysta Skolan 150 år Inbjudan till SYMPOSIUM

Stiftelsen Tysta Skolan har till ändamål att med anslag och stipendier stödja habiliterande och rehabiliterande verksamhet för döva och hörselskadade samt audiologisk forskning.

År 2010 är det **150 år sedan** skolan bildades.

Det kommer att firas med ett symposium i Wallenbergssalen på Nobel Forum, Karolinska Institutet **torsdagen den 21 oktober klockan 13-17.**

Då kommer några forskare att ge korta glimtar från sina forskningsområden: hörselphysiologi, medicinsk och teknisk audiologi, pedagogik och psykologi.

De medverkande forskarna är:

Gunnel Backenroth, Erik Berninger, Barbara Canlon, Elsa Foisack, Mats Ulfendahl och Ulf Rosenhall.

Eftersom antalet platser är begränsat och vi efter programmet kommer att servera en lättare förtäring, vill vi gärna ha en anmälan från dig som vill delta.

Den skickas per e-post till tysta.skolan@swipnet.se **senast den 11 oktober.**

Ange om du behöver skrivtolk eller teckentolk.

Varmt välkommen önskar

Styrelsen för Stiftelsen Tysta Skolan

Ta chansen att påverka framtidens IT och telekom! Besvara IT-frågan!

Har du någon gång känt att ny teknik och nya Internettjänster skulle kunna passa dig ännu bättre, om de bara utformades på lite andra sätt?

Hjälp oss att påverka dem som tar fram tekniken och tjänsterna!

Med start den 28 september kan du svara på enkla frågor i en webbenkät, IT-frågan. Enkäten vänder sig till dig som har en funktionsnedsättning. Det kostar inget att vara med. Dina synpunkter är viktiga för oss!

Läs mer här: www.pts.se/itfragan

IT-frågan är en webbenkät som kommer ut två gånger per år. Den syftar till att öka kunskapen i samhället om hur personer med funktionsnedsättning ser på telefoni, IT-tjänster och annan elektronisk kommunikation. Kommunikationsmyndigheten PTS och Hjälpmedelsinstitutet står bakom IT-frågan.

www.pts.se/funktionshinder

PTS

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Rapport från förbundet

Facebook, FirstClass och teatersamarbete

I mitten av augusti träffades intressepolitiska avdelningen. Deltog gjorde också projektledarna Carina Hofman (Text till teckenspråk) och Åsa Henningsson (Tillgänglighet genom teckenspråk), som har lämnat SDRs styrelse då hon nu är anställd som projektledare.

Besked hade just kommit om Manillaskolans flytt, och vi tog upp om vad som kan tänkas hända med lokalerna och allt historiskt material.

Det pågår arbete för att förnya SDRs webbplats, och IT-ansvarige Stig Kjellberg tittar på olika lösningar för publiceringsverktyg. Tanken är att det ska vara låg kostnad och kostnadsfria mallar i, samt också möjligheter till samkörning mellan de olika medierna.

SDR startar en sida på Facebook för att synas bättre och göra det enkelt för intresserade att ta del av våra frågor. Du som ännu inte är med: gå in på www.facebook.se och bli medlem. Sök sen Sveriges Dövas Riksförbund och visa att du stödjer SDR genom att "gilla".

Skol- och utbildningsfrågorna är mycket aktuella, och det pågår täta kontakter med SPSM och DHB bl a. angående Flexibel utbildning för elever i specialskolan och framtidsfrågor.

Vid förbundsmötet diskuterades om SDF skulle ta över driften av First Class. SDR skickar brev till dövföreningarna som ska svara på om det är OK att betala 10 kr per medlem och år för att fortsätta att använda First Class.

I samband med betänkandet till ny diskrimineringslag tas bl upp att begreppet handikapp ska ersättas av funktionshinder och funktionsnedsättning. Men frågan är om det också ska heta funktionshinderpolitik? I USA finns det en myndighet för ADA-lagen för funktionshinder.

(ADA=Americans with Disabilities Act). Det lär vara 160 personer som jobbar där, varav en del inriktar sig på teckenspråk. Resultatet av ADA är bl a att den fysiska miljön har blivit bättre, likaså tekniskt, bl a texttelefoni, men kommunikativt det finns det fortfarande mycket att göra.

Dövas Nordiska Kulturfestival besöktes av ungefär 500 personer. Det var många bra inslag, bl a var författarsamtalen mycket uppskattade. Open Sign gick för fulla lokaler, och många beklagade att clownen Manne bara hade möjlighet att visa en föreställning. Tyvärr har det varit en nedgång i antalet deltagare på kulturfestivalerna de senaste åren. Nu har sekretariatet för Dövas Nordiska Råd överlämnats till Finland.

Under den nordiska dövkulturfestivalen hade åtta representanter från bland annat Nationalmuseum, Riksteatern och SVT ett samtal om tillgänglig kultur för döva inför en fullsatt publik. Direkt efter samtalet skrev Riksteaterns VD, Birgitta Englin, och SDR:s ordförande, Ragnar Veer, under en unik avsiktsförklaring. Den går ut på att vi tillsammans med Riksteatern ska verka för att öka delaktigheten bland döva och hörselskadade i alla former av kulturverksamhet, i första hand scenkonst, på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Riksteatern och SDR ska också arbeta med opinionsbildning och gemensamt lobba och påverka myndigheter och media i frågor som rör teckenspråk och dövkultur. En annan del i avsiktsförklaringen är folkbild-

ning: Riksteatern och SDR ska upplysa om rätten till teckenspråk i sina gemensamma projekt. Vidare tänker vi analysera och samarbeta kring olika frågeställningar som tvåspråkighetens potential och hur scenkonsten på teckenspråk kan utvecklas ytterligare. Avsiktsförklaringen är inte juridiskt bindande. Nästa steg för Riksteatern och SDR är att utveckla ett juridiskt bindande samarbetsavtal som är mer konkret och målinriktat.

Vi diskuterade om dövas situation på arbetsplatserna, om dövas kunskap och medvetenhet om fackligt medlemskap och huruvida fackförbunden har insikter om dövas särskilda behov. SDR börjar med att samla fakta inför en eventuell projektansökan, och kommer att kontakta både LO och TCO.

Ny myndighet för Radio och TV innebär stora förändringar som påverkar oss. SDR behöver träffa den nya myndigheten för att få information om TV-sändningar t ex och krav på text och teckenspråk.

Direktiven till tolkutredningen är nu skickade till påseende till ett flertal departement, vars områden kommer att beröras i den kommande utredningen. Ambitionen är att sittande regering ska fatta beslut om direktiven.

Aktuella projekt

Text till teckenspråk. Beställningar av skilda slag kommer in, allt från formella arbetsbeskrivningar till kärleksbrev! Det pågår arbete att hitta aktörer som passar de olika översättningsuppgifterna. Projektledaren Cari Hofman ska träffa personal och elever vid RGD/RGH för att informera om tjänsten, som kan vara till stor hjälp för eleverna i deras studier. Cari ska också föreläsa om projektet vid en tolkkonferens i Glasgow. Den finns en liknande verksamhet i England med 15 personer som jobbar hemifrån. Där söker döva medel hos kommunens biståndshandläggare, vilka kan användas bl a till att köpa översättning av texter.

SDR har gjort en ny ansökan om projektmedel för **kvalitetssäkring av teckenspråksfilmer**. Det är skillnad mellan tolkning och översättning. Forskning visar att bästa framförandet görs av någon som gör det på sitt modersmål, medan översättning mellan språken bäst görs av den som är uppväxt tvåspråkigt. För vår del kan vi tolka det som att teckenspråkiga döva är bäst som aktörer, medan översättningar bäst görs av CODA (Children of Deaf Adults).

Psykiatrisk vård för döva. Förstudien är avslutad och en ansökan om ett flerårsprojekt ska göras till Allmänna Arvsfonden i samband med att slutrapporten för förstudien överlämnas.

Dövas Tidning når inte alla prenumeranter, men vi vet inte varför. Alla prenumeranter finns med i den adressfil som skickas till tryckeriet. Det verkar som om flera prenumeranter inom ett område inte får tidningen, men det inte är samma område varje gång. Vi fortsätter att söka var felet uppstår.

HELENA FREMELL, FÖRBUNDSSEKRETERARE

Ingvar Edwall med det öppnade kuvertet...

Brev från 1962 öppnat till sist

Snacka om snigelpost...

Ingvar Edwall och Urban Mesch som jobbar med att registrera och ordna upp i SDR:s arkiv i Leksand hittade ett oöppnat brev med sirlig handstil och sigill och som var poststämplat 1962. Efter många om och men, öppnades brevet. Och begreppet snigelpost har fått en ny innebörd.

– Kuvertet låg bland en hög trave av kassaböcker från 1950. Som jag uppfattat det har det legat där ända sedan den tiden då SDR flyttade från Borlänge till Leksand. Sen har nya kassaböcker bara lagts på brevet. Ingen lade märke till kuvertet förrän Urban och jag tog ut kassaböckerna för att registrera dem i arkivförteckningen – då såg vi kuvertet och det såg mystiskt ut, berättar Ingvar Edwall.

Uppståndelsen var stor på Leksandskontoret. Tankarna fladdrade iväg – "tänk om..."

När Ingvar och Urban öppnade brevet visade det sig vara en 18 sidor lång förteckning över 917 döva personer som under 1962 betalats till den dåvarande begravningskassan för döva, kallad "De Dövstummas Allmänna Sjuk- och Begravningskassa" som existerade i 100 år, mellan 1869-1969.

Vad hände sen?

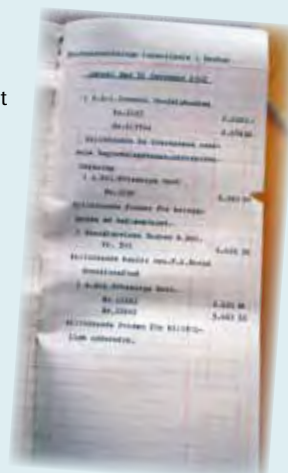
Summan i begravningskassan var på 179.700 kronor och 72 öre den 25 juni 1969.

Av pengarna återbetalades cirka 83.000 kr till de 351 medlemmarna och de resterande 75.000 kr gavs till Stiftelsen Stockholms dövstumhem. Det är lite oklart var pengarna är idag, men Ingvar har en teori:

– Jag tror att pengarna numera finns i fonden "Tysta skolan". Ursprungligen var det Tysta skolan på Lidingö som från 1930 fram till omkring 1950 använde skolan till äldreboendet "Dövstumhemmet för döva åldringar". Min farmor bodde där under 1930-talet. När dövstumhemmet lades ner, bildades stiftelsen. Jag vet inte om namnet finns kvar eller om det överförts till fonden "Tysta skolan", avslutar Ingvar Edwall.

TEXT : TOMAS LAGERGREN

FOTO: LINDA STÅL OCH STIG KJELLBERG

Kuvertet med stämplat på framsidan och sigill på baksidan.

...som bl.a. innehöll förteckning över medlemmar i "De Dövstummas Allmänna Sjuk- och Begravningskassa".

ANNONSER

Döva i Jämtland

Stiftelsen Einar, Naima och Vera Wagenius minne

ger bidrag till döva personer som är mantalsskrivna i Jämtlands län. Man kan få bidrag till utbildning, undervisning och annat som man behöver hjälp med.

Ansökningsblankett får man på Röda Korset tfn 063-551534 eller britta.olsson@redcross.se. Ansökningsblanketten ska lämnas in till Röda Korset senast den 30/9.

Välkommen med din ansökan !

WFD:s 16:e världskon-gress 2011 i Durban, Sydafrika

■ Nästa sommar, den 18-24 juli 2011, står Sydafrika som värd för WFDs (World Federation of the Deaf) 16:e världskon-gress. Ämnen som tas upp är bl a rätten till utbildning, teckenspråkets ställning med inriktning på nationell legalisering, mänskliga rättigheter, deaf studies ("varför döv?") och tillståndet i utvecklingsländerna.

SDR uppmuntrar intresserade, teckenspråkiga döva såväl som hörande, t ex lärare, politiker, projektledare, forskare att skriva ett abstrakt (sammandrag) om ditt ämne och skicka till WFD senast den 1 oktober 2010. Vi hoppas att många kommer att delta som föreläsare eller deltagare i WFD:s 16:e världskon-gress.

Läs mer på den innehållsrika webbplatsen; www.wfd2011.com

RAGNAR VEER, FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Dövhistoriskt seminarium

i Västervik den 9-10 oktober 2010

Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) arrangerar det 18:e dövhistoriska seminariet på Västerviks Museum, Västervik, Kulbacken den 9 oktober. Bussutflykt till den gamla dövskolan i Hjorted inkl. Hjortedes kyrka ska ske den 10 oktober.

Seminarieavgiften är 450 kr för medlemmar och 650 kr för icke medlemmar. Inbetalas till plusgiro 854121-1 senast 15/9 2010. Inträde till seminarium, kaffe och söndagens bussutflykt ingår i priset. Lunch på museet, som kostar 150 kr, tillkommer. Skriv på inbetalningskortet om vegetarisk mat önskas. Anmälan är bindande.

Medlemsavgift är 200 kr/år och 400 kr/år för organisationer. Teckenspråkstolkare är beställda.

PROGRAM LÖRDAG 9 OKTOBER

Kl. 9.00-9.30 Samling och kaffe med fralla. Plats: Västerviks Museum, Kulbacken, Västervik

Kl. 9.30-9.45 Ordförande Tomas Hedberg öppnar seminariet. Representanter från Sveriges Dövas Riksförbund, Kalmar Läns Dövas Förening och Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

Kl. 9.45-10.45 Föredrag: "Ankomst Manilla" av Lolo Danielsson.

Kl. 11.00-12.00 Föredrag: "Döva kvinnors historia" av Gunnel Rooth.

Kl. 12.00-13.00 Lunch

Kl. 13.00-14.00 Föredrag: "Institutet för döfstumma i Hjorted år 1864-1911" av Tomas Hedberg

Kl. 14.00-14.30 Föredrag: Kort historik om Kalmar Läns Dövas Förening.

Namn på föredragshållare meddelas senare

Kl. 14.30-15.00 Kaffe med dopp

Kl. 15.00-16.00 Ev. guidning i Västervik

PROGRAM SÖNDAG 10 OKTOBER

Dövhistorisk bussutflykt till Gamla dövskolan i Hjorted och Hjortedes kyrka.

Kl. 8.00 Samling för färd vid Best Western Hotel på Storgatan 3

Kl. 8.15 Avgång och färd mot Hjorted

Kl. 12.30 ca Resecentrum, Västervik

Reservation för ändringar!

LOGI får var och en ordna själv. Förslag på hotell med priser: Best Western Hotell, Storgatan 3. Tel. nr 0490-820 00. Enkelrum: 925:-/natt.

Det finns ännu flera hotell att välja på. Gå till www.bokahotell.se

FRÅGOR: Maj Daver. E-postadress: maj.daver@comhem.se eller maj.daver@sdrf.se

ANMÄLAN för seminariet ska skickas direkt till:

Carl Magnus Lindgren (kassör), Hasselgatan 38, 703 60 Örebro. Betalningen ska sättas in på

SDHS:s plusgiro: 854121-1. Märk "Dövhistoriskt seminarium"

Åttio nöjda pensionärer deltog i kulturdagarna i juni, med bl.a bättur på Siljan och midsommarfirande.

Kulturdagar för döva pensionärer

Soliga kulturdagar i Västervik

Kulturdagarna för döva pensionärer arrangerades den 22 – 26 juni på Västerviks folkhögskola i Leksand. Veckorna innan var kyliga och solfattiga, men det varma och soliga vädret kom precis lagom till evenemanget.

Tisdag eftermiddag blev över förväntan – 80 glada pensionärer kom från hela landet – från Malmö i söder och från Älvsbyn i norr.

Skolans rektor Gunilla Kolm inledde onsdagen med att berätta om skolans verksamhet. Senare informerade SDP- ordförande Karl-Erik Karlsson om aktuella äldre frågor. Efter lunch åkte alla till köpcentrum Hjultorget i Insjön och besökte världens största Clas Olsson-butik. Därifrån bar det av till hamnen i Leksand och en runda på Siljan med en god laxmiddag på båten Gustaf Wasa.

På torsdag åkte alla med buss runt Siljan. Första anhalten var ett besök på dalahäststens tillverkning i Nusnäs. Därefter åt pensionärerna medtagna lunchpaket vid Nusnäs båthamn. Sedan var det dags att åka vidare till Mora. En grupp valde att besöka Zornmuséet med rundvandring på Zorngården. Den andra gruppen gick på Wasaloppets museum. Färden avslutades med kaffe och en god kaka på Buffils Annas kaffestuga på Björkberget i Siljansnäs.

En mulen fredag förmiddag berättade Anna Pellebergs om Stockholms äldreboende i Skärholmen. Huset håller på att renoveras och förhoppningsvis kan äldre döva flytta in under 2012. I början av maj bildade Stockholms Dövas Förening en kooperativ förening – Kooperativet KlarTecken. Man har valt en styrelse som ska ta hand om kö till boende, upprätta olika avtal etc.

Kulturdagarna avslutades med en god midsommarsupé med snaps till sillen och öl och vin till varmrätt och efterrätt med ostbricka. Många kände att dagarna varit ansträngande och orkade inte åka med till traditionella midsommarfirande på Gropen i Leksand. Men 35 pensionärer hängde med till Gropen och såg den 25 meter långa midsommarstången resas. Det var en fascinerande upplevelse när stången restes upp manuellt av ett tiotal starka dalkarlar.

Tack vare toppenfina soliga dagar var deltagarna nöjda med kulturdagarna.

INGVAR EDWALL

Besök i Nusnäs och dalahästtillverkningen.

**Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)**

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

**Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist**

E-post:
henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307207

"Språk för alla"-tröjan utsågs till Almedalsveckans snyggaste T-shirt.

Succé igen i Almedalen

I **SKRIVANDE STUND** är vi precis hemkomna från Almedalen och vi kan bara sammanfatta årets deltagande där som **EN STOR SUCCÉ**.

Genom det nära samarbetet med DHB*, FSDB*, DBU*, VIS*, UH* och Riksteatern Open Sign har vi lyckats synliggöra vår gemensamma slogan "Språk för alla, eller hur?" i flera olika sammanhang. Förutom att vi har fått uppmärksamhet i Sveriges Radio, SVT och TV4 blev vi dessutom utsedda till årets Almedarling av makt-

havarna.nu och blev korade till Almedalens snyggaste T-shirt.

VI HAR DELTAGIT i flera olika seminarier och har träffat många personer, bytt erfarenheter samt byggt ut vårt nätverk för vårt kommande arbete framöver. Några av höjdpunkterna var att samtliga partipolitiska ungdomsförbund uppmärksammats på att teckenspråk inte räknas till meritpoängsgrundande språk på gymnasieskolan för hörande och alla har mer eller mindre uttryckt att det är ett ogenomtänkt fattat beslut. Med deras stöd kan vi nu trycka på ordentligt och få till skott en förändring i en fråga som vi jobbat med i över 1,5 år. Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni lovade att gräva vidare i frågan om de få timmar som ingår i TUFF för föräldrar till döva och hörselskadade barn.

OM NI VILL läsa mer om vårt arbete i Almedalen, besök vår egen blogg www.s-d-u.se/blogg eller www.sprakforalla.wordpress.com.

Trots att vi inte ännu packat upp efter vår vistelse i Almedalen riktas våra blickar redan nu till nästa år då vi absolut kommer att finnas på plats igen. Sist men inte minst – ett stort tack till er organisationer som var med i årets samarbete och till Stockholmstolkarna AB för ett flexibelt och utmärkt samarbete.

JENNY EK

*DHB= Riksförbundet för hörselskadade, döva och språkstörda barn

*FSDB = Förbundet Sveriges Dövblind

*DBU = Dövblind Ungdom

*VIS = Vuxendöva i Sverige

*UH = Unga Hörselskadade

Bad med hästarna och bus med ledarna

Lägerledarna fick mjöl i ansiktet i femkampen.

NU HAR ÅRETS ridläger i Leksand varit. Veckan rullade på i en rasande fart och alla hade vansinnigt roligt. Alla fick varsin häst att ta hand om under veckan. Sammanlagt var det 12 deltagare och 4 ledare.

VECKAN BJÖD PÅ underbart väder hela tiden, det regnade några gånger på natten (våldigt tacksamt) och en gång i någon timme på eftermiddagen bara. Vi hade med andra ord tur med vädret, det var till och med lite för varmt ibland. Vi ledare fick assistera deltagarna med vatten under deras ridpass, så att de inte skulle bli yra och få vätskebrist. De fick även göra någonting som de hade längtat efter – att bada med hästarna! Vi red ner till sjön en dag, men tyvärr regnade det just den eftermiddagen. De hann i alla fall med att bada med hästarna, ingen skadades och jag tror att alla hade väldigt roligt.

På vår utflyktsdag hade vi omröstning om vart vi skulle, Borlänge äventyrsbad vann överlägset. Vi ledare lydde deras önskemål och vi åkte till Borlänge äventyrsbad vid lunchtid. Där badade alla till ca 18 på kvällen, då var det dags att åka tillbaka till lägerplatsen.

VI HANN MED mycket bad och bus under veckan, deltagarna bestämde sig för att sätta dit oss ledare. På fredagen hade vi en PUNK-kväll, där alla skulle vara punkare. Deltagarna hade kokat ihop någonting, vi ledare var lagom nervösa för vad de hade hittat på. Vi fick tävla mot varandra i en fem-kamp. Vi fick bland annat göra egna tränisar av balstråd som vi fick ha på oss under hela tävlingen, "äpple i vatten- sockerbit i mjöl"-leken körde de också med. Ni kan se på bilden, hur vackra vi var efter tävlingens slut! Alla hade dock jätteroligt, jag tror att deltagarna hade mer roligt åt oss.

Årets ridläger är slut och nedräkningen har börjat till nästa läger! Vem vet, vi kanske ses nästa år?!

MALIN HIDBORN, FÖRESTÅNDARE

Ridlägers deltagare med hästarna i Siljan.

Musikvideo om sport med Matilda Bergman.

Dövas Tidning har plockat fem pärlor från Youtube – alla med döv- eller teckenspråksanknytning. Skriv sökorden så kommer ni direkt till filmsnuttarna.

Vilken tabbe!

Ooops, vilken tabbe Nyhetsteckens redaktion gjorde när de valde en bild från nätet. Titta på Arbetsförmedlingens logga i bakgrunden.

Sökord: mrbankamat nyhetstecken

Eldig scen

Matilda Bergman bjuder på en välgjord musikvideo om sport. Eldscenen är kanske den bästa.

Sökord: millan08 game

Stekta ägg

Kan man steka ägg på trottoaren i hettans Las Vegas? Två danskar, som i inslaget besöker världsutställningen Deaf Expo, testar.

Sökord: signfriday deaf expo

Döva i rymden?

Astronauten Tracy Caldwell Dyson tecknar från den internationella rymdstationen. Hon säger att döva kanske en dag också kan vistas där.

Sökord: tracy caldwell signs

Superbrottaren

Brottaren Matt Hamill är en amerikansk superstjärna i döv-USA. Snart kommer en långfilm om honom. Kolla in trailern.

Sökord: matt hamill trailer

Deaftubianajury:

Tomas Lagergren och Niclas Martinsson

Tips på klipp? Sänd till

dovas.tidning@sdrf.se

(Märk "DEAFTUBIANA" i ämnesraden i mailet)

Hej! Kanske det har varit den varmaste/blötaste sommaren som ni upplevt på många år? Stryk med tippex över det som inte passar... För det är inte lätt att skriva om hur sommarvädret har varit i början av sommaren, när tidningen inte trycks förrän i sista sekund.

Samma problem kan en sportredaktör ha i en lokaltidning. De måste nästan göra som dagisbarnen: vara klara med sina sportartiklar, innan det är läggdags på kvällen. För lokaltidningen har inte blivit så stor som en sen kvällstidning än. Men sportredaktören var nästan 99% säker på den fotbollsmatchens slutresultat:

"Galna Ghana vidare till semifinal på straff tack vare lyckospelaren nr 3!"

Tyvärr fick han skriva en liten ursäkt långt nere i ett litet hörn nästa måndag:

*"Ursäkta vår tryckfelsniss. Det skulle ha stått:
Hur U gu Aj vidare till semifinal på straff tack vare lyckospelaren nr 3!"*

Lyckospelaren nr 3 fick dubbla olyckstårar trots en lyckad straff av två.

Fotnot: Rätt stavning, bäste sportredaktör: Uruguay

Men det har inget nyhetsvärde för dem, som inte har fastnat i fotbolls VMs skönaste soffor i sommar. VM betyder väl "Värsta Män"? Hur kan man spela fotboll på vintertid på södra halvklotet? De har inte ens tak över fotbollsplanen – bara över publiken, som tutade för fullt med sina missnöjeslurar! Mest tutades det nog hos de annars färgglada och musikaliska brasilianarna, när de fick sina favoriter bortnickade med ett rött kort från domaren redan i kvartsfinalen. Nu blev det ingen sambafotboll i självaste finalen, bara en tråkig spansk tango. Tyvärr kunde inte ens svenskarna dansa samba i vårt eget fotbolls VM 1958. Då fick vi lära oss ett nytt namn: Stor-Pelé istället för Lill-Pelle.

Förut pratade jag om Vinternorrland som flyttat söderut till Västgötabygden. Men ibland kan också stora flyttfåglar som tranor tycka att vår bygd är nästan som ett förskott av Norrland och stannar kvar i våra trakter. Större mossmarker med hjortron finns ibland även här.

Sådan tur har ett äldre par, som faktiskt kunnat se ett tranpar dansa trandansen utanför köksfönstret i år. Sedan har de också kunnat se en liten grå tranunge springa på åkermarken. Frun tycker att det är så roligt att få se den lilla tranungen växa med ett par cm från den ena dagen till den andra dagen så att det nästan knakar. Sedan tar tranmamman sin lilla unge i nacken och flyger hem till nattboet. Men efter ett tag syns ingen tranunge och det äldre paret undrar vad som har hänt. Jag misstänker att ungen har blivit för stor och tung för mamman. Därför får den nog få stanna hemma och få mat, när föräldrarna kommer hem igen.

Om ni saknar dövnitt här, får jag skylla på min lilla skylt utanför dörren: Semesterstängt! Ja, man måste följa SDRs lilla slinga på TVn, men det är väl ingen dövnhet precis, eller hur?

NORRY I VÄSTGÖTABYGDEN

Guidad tur i 1700-talets Göteborg

Ostindiefararen Götheborg.

■ Globala Dövblanda Västra Götaland besökte tisdagen den 27 juli Göteborgs stadsmuseum.

Under fyra långa år arbetade arkeologer och forskare med att kartlägga hur folket levde i 1700-talets Göteborg. De gjorde ett storartat arbete som blev fascinerande och vackert.

Vi träffade en guide som lotsade oss genom museet. Hon började med att

berätta hur ett festdukat bord i början av 1700-talet kunde se ut. En vit linne-duk och förnämt porslin, gaffeln hade två horn som skulle ligga med spetsen neråt för att inte förstöra adelsdamernas vackra festklänningar. Maten innehöll enormt mycket socker, det ansågs fint eftersom socker var dyrt. Adeln hade på grund av all söt mat usla tänder och det var därför viktigt att ha en vass kniv att skära köttet med.

Det var inte dukat med glas för det ansågs vara för bönderna, adeln använde förstklassigt designade kristallskålar.

Det fanns en speciell rutin där man måste muta kyparen, ju större peng desto finare sprit till herrarna och vin till damerna. Två smyckade trearmade kandelabrar i silver fanns alltid. Fina efterrätter gjorda av socker i vackra kulörer som ansågs förnämt och en kristallskål stod mitt på bordet med både citron, ananas och andra exotiska frukter i. Vid utgrävningar har man hittat kärnor från bla citron.

En sådan här bjudning kunde ta upp till tre-fyra timmar och man fick inte lämna rummet. I bakgrunden fanns ett skåp där man kunde uträtta sina behov men att tvätta händerna efteråt var inget man tänkte på.

På 1700-talet var Göteborg en militärstad men också en viktig handelsstad. Under denna tid grundades Ostindiska Kompaniet som byggde huset, 1747-1762, som idag är Göteborgs stadsmuseum. Utställningen visar hur Göteborg fungerade under denna tid.

Till Göteborg kom holländare för att anlägga kanaler som skulle förse göteborgare med vatten men det var inte speciellt rent vatten eftersom avloppsvattnet gick direkt ner i kanalen. En kallkälla fanns vid Kallebäck och det var där den första vattenledningen byggdes.

I Göteborg hade man hög vattenkvalitet jämfört med Stockholm.

Vid denna tid var handeln oerhört viktig bland annat till Kina. De var dock inte intresserade av Sveriges malm o järn utan detta byttes i England till annat som Sverige kunde använda i handeln med Kina tex sidentyger och keramik. Ostindiefarare Götheborg som gick på grund vid inloppet vid Älvsborgs fästning var lastad med gods från Kina och orsaken till att skeppet sjönk är inte klarlagt. En kopia finns på museet som fick stå modell för den nybyggda Götheborg som har gjort sin jungfru resa i modern tid till Kina.

Detta och mycket mer finns att se på utställningen.

GLOBALA DÖVBANDA

Fr.v. Stig Bengtsson Förslöv, Mona Pedersen Roskilde, Gunny Lagerholm Göteborg, Britt Marie Schön Malmö, Sven Arne Björkvist Limhamn, Monica Jakobsson Trollhättan, Dan Ahlqvist Jönköping, Bengt Hane Weiman Malmö.

Minnesvärd konfirmationsträff i Lund

Matsalen satt vi å äta middag inte har förändras matsalen sen vi gick.

■ Eleverna som gick 1947 till 1955 på dövskolan i Lund, och som konfirmerades tillsammans, samlades på skolgården för en återträff. Det var väldigt roligt att ses igen. Tyvärr var det många som inte kunde komma av olika orsaker, så vi var endast åtta konfirmander som kom. I aulan berättade den nuvarande rektorn Signhild Salander om skolans framtid, ett intressant föredrag.

Mycket har förändras sen vår tid på skolan. Men skolans matsal, där vi fick en utmärkt måltid, var sig lik. Efter gick vi en rundvandring i den gamla byggnaden. Dövlärare Anneli Örlegård berättade att alla klasser hade dator. Hon undervisar i biologi, it och engelska. Det är mycket bättre nu för döva att gå i skolan, de får lära sig mycket tack vare teckenspråket. Alla hade olika minnen och upplevelser från skoltiden. På eftermiddagen bjöd skolan oss på kaffe med kanelkakor på personalrummet, vi snackade mycket om hur vi hade det förr i skolan och nu i privatlivet. Det var ett jättetrevligt besök och vi vill tacka rektor, dövlärare och personal som tog emot oss. ALLA är mycket nöjda.

STIG ERIK BENGTTSSON

Tack för kursen!

■ Den 17-18 april gick jag och 10 andra personer på kursen "Starta och driva eget företag" på Västerviks Folkhögskola. Det var en bra grupp och kursledaren Eva Grotander var väldigt duktig. Jag hoppas att Västervik kommer att ordna en ny fördjupningskurs i framtiden, för tiden räckte inte till att lära sig allt under de två intensiva dagarna.

MOHAMED NUR

Till minne

Filip Marklund, Härnösand, avled den 8 juni i en ålder av 88 år.

Närmast sörjande är maken Maj-Britt samt barnen med familjer.

Filip föddes, tillsammans med sin tvillingsyster Gunborg, som yngsta barn i en syskonskara på nio i den lappländska byn Gautosjö, några mil från Laisvall. Han var döv från födseln, liksom fyra av hans syskon, och lämnade i unga år hemmet för att gå i dövskola i Härnösand.

Efter tiden i Härnösand flyttade Filip till Vänersborg, för att utbilda sig till snickare. Efter genomgången utbildning fick han arbete på Hägglunds & Söner i Örnsköldsvik, där han blev kvar till slutet av 1960-talet. Under tiden i Örnsköldsvik bildade han familj med Maj-Britt Åhman från Hangö i Finland och så småningom fick de barnen Bertil och Gun-Britt.

År 1968 flyttade familjen till Hudiksvall, när Filip fick arbete på Sundins skidfabrik. Han var under en tid ordförande i Hälsinglands dövas förening, där han var mycket aktiv under den tid hälsan stod honom bi. I Hudiksvall blev han kvar till pensionen, år 1994.

När makarna gått i pension slöts cirkeln då de flyttade till Härnösand för att komma närmare främst dottern Gun-Britt och hennes familj, men även flera döva vänner i staden.

Jag träffade Filip första gången i slutet av 1970-talet och lärde känna honom som en varm människa med mycket livsglädje, humor och levnadskloket. Han hade en positiv livssyn, trodde människor om gott och var själv omtyckt av alla. Hos makarna Marklund stod dörren alltid öppen för släkt och vänner.

Filip var mån om att hans barn skulle ha det bra och levde efter sin fars motto att barnen skulle "ha mat i magen och vara mätta". Många är de historier min fru berättat från sin barndom, när Filip cyklade runt i Hudiksvall för att följa henne hem från hennes vänner, eller när han kom med en matsäck till stallet, där hon ofta befann sig.

Under senare år var barnbarnen en stor källa till glädje för honom. Många var de resor han och Maj-Britt företog till sonen Bertil och hans familj i Boden. I Härnösand var de flitiga gäster i vårt hem, helg som vardag.

Filip gjorde en lång livsresa från hemmet i de lappländska fjällen, men i tankarna vandrade han alltid på barndomens stigar i Gautosjö. Dit längtade han ständigt.

Vi är alla tacksamma för den tid vi fick tillsammans med Filip. Han fattas oss och är djupt saknad.

SVÄRSONEN BJÖRN

TOMAS LAGERGREN

Jag bar en Ipod på 80-talet

Jag bar en Ipod på 80-talet

I medlemsforumet First Class kommer med jämna mellanrum upp livliga diskussioner, ofta om framtiden: "Döva kommer att försvinna, om vi inte gör något!" Ibland får man känslan av att det är mer ett konstaterande än ren kämpaglöd. Man vet inte vad man ska göra. Alla dessa CI-operationer kommer att utrota oss, menar en del.

Jag säger: Vi har det bättre än någonsin. Kommer du ihåg hur det var när du var barn? Jag lekte på lekplatser med en Ipod redan på 80-talet. Tyvärr hörde jag inte musiken. Och jag hatade Ipoden. Den fastnade i allt möjligt. Hade jag vetat att varje 22-åring äger en Ipod år 2010 hade jag legat och skrattat länge i sandlådan.

Men tanken svindlar, när man tänker på hur lika de ser ut. För att inte tala om handsfreeplugarna, de ser ut som hörapparater. Idag är det ok att gå runt och prata för sig själv, alternativt vara i sin bubbla med sin favoritlåt dunkande i huvudet. På 80-talet? De hade åkt in på psyket.

Jag föddes 1981. Samma år blev teckenspråket erkänt av riksdagen. Då fanns det inte mycket annat än ett erkänt teckenspråk och Svarta Maja, den legendariska fyrkantiga texttelefonen.

Idag har varje döv en mobil. Vi kan sms:a vem som helst. Vi kan fixa ärenden hemifrån genom att ringa bildtelefonförmedlingen, vi har numera rätt till tolk – tolkbristen är runt 1% i Stockholm, teckenspråket har utretts av regeringen och nu ingår det i vår språklag. Vi har två anställda som bevakar teckenspråket på Språkrådet. Allt det där hade vi inte då. Än mindre när vi går 20 år tillbaka, till 1961 – då hade vi inte ens Västansviks folkhögskola. Idag studerar allt fler döva på universitet. 1961 fick döva föräldrar gå till närmaste granne eller till mataffären för att be dem ringa till skolan och sjukanmäla sin dotter. Idag är vi bara ett sms bort till SOS 112.

Idag har vi en stad i Sverige som vågat sticka ut hakan och utnämnt sig själv till Europas teckenspråkiga huvudstad. Vänsterpartiet har skrivit in rätten till tolk i sitt partiprogram. Hade det hänt 1961? 1981? Inse att utvecklingen varit helt otrolig.

Skillnaden är bara att utmaningarna vi har framför oss inte är som då. Vi kan inte stirra oss blinda på det som varit. Därför är en flytt av Manillaskolan kanske ett startskott till något stort, vem har sagt att det är kört?

Den ståtliga byggnaden på Manilla som Pär Aron Borg uppförde är otroligt fin och andas dövhistoria rakt genom. Men som jag ser det: Teckenspråksmiljö kan vi skapa överallt. Det är dags göra slut på institutionaliseringen av teckenspråkiga!

Allt är inte guld och gröna skogar.

Absolut inte. Självklart finns det saker som blivit sämre. Som att få jobb. I Örebro är det svårt att få jobb, trots att det är dövas huvudstad. Jag har en teori om varför. Och det är samma teori som Hans Rosling, professor i internationell hälsa, har: Ofta ser vi på världen med bidragsögon. Varför svälter Niger? Jo, till stor del på grund av bomullssubventionerna i USA och Europa. I Niger producerar de bra bomull, men kan inte sälja den. Niger behöver katastrofbistånd, men i ännu högre grad rättvis handel.

Ungefär så är det för döva: Vi behöver inte lönebidrag för det hjälper inte oss ett dugg: Vi kan göra vårt jobb minst lika bra utan lönebidrag. Och när arbetsgivaren blir erbjuden statlig "subventionering" av döva – det vill säga lönebidrag – blir synen på döva per automatik lägre. Värdet blir billigare. Det stjälper mer än hjälper.

Jag vet att det inte gäller alla arbetsgivare, jag vet att det finns många döva som jobbar på lönebidrag och trivs bra. Men jag vet också att det finns de som är anställda enbart tack vare lönebidraget. Dessa är, i arbetsgivarens ögon, billiga. Emelie Rydbergs avhandling i våras visar på sådana tendenser. Det är allvarligt. Det blir en framtida utmaning att stävja bidragsberandet.

Trots det säger jag att vi har det bättre än någonsin. Det kunde ha varit mycket värre – vi bor inte i Niger.

TOMAS LAGERGREN

Det är dags att göra slut på institutionaliseringen av teckenspråkiga!

Förtydligande om äldreboende

■ Det blev tyvärr lite otydligt om det kommande äldreboendet i Hökarängen i förra numret av Dövas Tidning. Endast nio av det totala antalet platser är avsedda för döva och dövblinda. Det är Carema som fått uppdraget från Stockholms stad att bedriva boendet. Carema har tagit kontakt med Stockholms dövas förening (SDF) för saklig kunskap om döva/dövblindhet och teckenspråk och SDF följer upp deras arbete för att skapa teckenspråkig miljö i den avdelning som ska gå till döva och dövblinda.

Konstvisningar på tunnelbanan

■ Stockholms tunnelbana kallas ibland för världens längsta konstutställning med sina 91 stationer med konst. I höst ordnar SL två teckentolkade visningar öppna för alla intresserade. Visningarna äger rum: Sön 19 sep kl. 13.00. Samling vid T-bana Fridhemsplan, SL Center biljetthallen mot Drottningholmsvägen. Sön 31 okt kl. 13.00. Samling vid T-bana Hornstull, biljetthallen mot Hornstull. Visningen är gratis men man behöver en giltig färdbiljett för att följa med. Mer information på www.sl.se.

TM-9000 - Den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade.

Totalmöteslösning med bild, ljud och text. Ring bildförmedlingstjänsten (tolk@tolk.sip.nu) och andra av HI (hjälpmedelsinstitutet) godkända bildtelefoner med bild, ljud och text. TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordinatör eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhörigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss :

Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88 | Mobil/SMS : 0701-44 33 77 | mail@tm9000.se
 För mer info om produkten : www.tm9000.se **T-MEETING** 🌐

Bildtelefoni.net utökar öppettiderna från den 6 september

*Bildtelefoni är en tjänst
som gör det möjligt för
hörande och icke höran-
de att kommunicera.*

*Det är en nationell
tjänst som är kostnadsfri
för användarna.*

*Det är kommunikations-
myndigheten PTS som
upphandlar tjänsten.*

*Tjänsten utförs av
Tolkcentralen i Örebro.*

VÅRA NYA TIDER:

Vardagar: 07:00 - 22:00

Helger och helgdagar: 09:00 - 17:00

KUNDTJÄNST:

Kundtjänst har öppet måndag – torsdag: 08.00 – 17.00. Fredag: 08:00 – 15.00

E-post: kundtjanst@bildtelefoni.net

Texttelefon: 019-670 25 35

Taltelefon: 019-602 90 57

3G: 0763-19 46 83

SIP: kundtjanst@tolk.sip.nu

BILDTELEFONI:

ISDN: 020-28 00 10

SIP: tolk@tolk.sip.nu

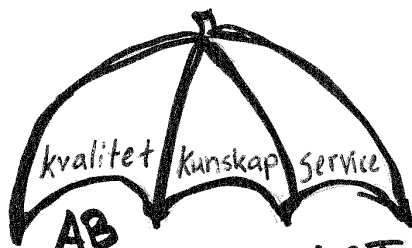
Taltelefon: 020-28 00 20

3G: 020-20 00 33

Webbklient: www.tolk.sip.nu

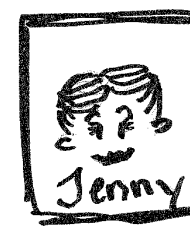
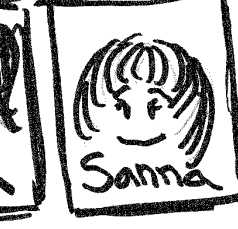
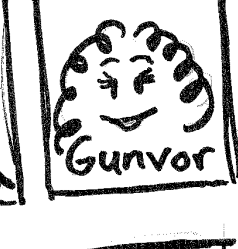
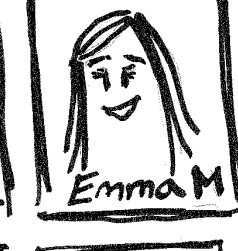
Hemsida: www.bildtelefoni.net

bildtelefoni.net

AB STOCKHOLMSTOLKARNA

för barndomsdöva, dövblinda och hörselskadade

HÄR ÄR STAB:S LAGUPPSTÄLLNING FÖR
HÖSTEN. HAR DU SVÄRT ATT PÅ ANSIKTENA
FÅ NÅGON RÄTSLIDA?
GÖR DÅ ETT BESÖK PÅ VÅR HEMSIDA.
WWW.STOCKHOLMSTOLKARNA.SE